

X SAVJETOVANJE NEUM 2011

PREKRŠAJNA OBLAST

Tema:
Primjena Odredaba
Krivičnog zakona i Zakona o krivičnom postupku u prekršajnom postupku
(član 8. Zakona o prekršajima Republike Srpske) i
zaštitne mjere

predavač Dragoslav Erdelić
Sudija Osnovnog suda u Bijeljini
Prekršajno odjeljenje

Primjena odredaba Krivičnog zakona i Zakona o krivičnom postupku u prekršajnom postupku

Uvod

Reformom prekršajne oblasti provedenom tokom 2006.godine, prekršajna oblast i prekršajni postupak su pretrpjeli niz značajnih izmjena počev od ukidanja ranijih prekršajnih sudova koji su bili odvojeni od pravosudnog sistema i koji su bili između uprave i pravosuđa, pa do uvođenja prekršaja u redovne sudove kao prekršajnih odjeljenja, kao i niz novih zakonskih rješenja koja su u to vrijeme bila nova u prekršajnom zakonodavstvu Republike Srpske, ali ne i u zemljama u okruženju koje su ranije izvršile reformu prekršajne oblasti (Slovenija i Hrvatska, a nešto kasnije i Srbija). Novim prekršajnim zakonodavstvom Republike Srpske počev od Zakona o prekršajima Republike Srpske koji je stupio na snagu 01.09.2006.godine (Službeni glasnik Republike Srpske, br.34/06), prekršajni postupak predviđa i ima tri verzije i to prva pokretanje i okončanje prekršajnog postupka prekršajnim nalogom ovlaštenog organa, druga prekršajnim postupkom pokrenutim Zahtjevom ovlaštenog organa pred sudom kada okrivljeni prihvati odgovornost gdje sud ne raspravlja o samom prekršaju nego samo o vrsti i visini sankcije i treći prekršajni postupak pred sudom u kome okrivljeni ne prihvata odgovornost i gdje se provodi dokazni postupak po odredbama Zakona o krivičnom postupku i Krivičnog Zakona Republike Srpske kao složen i kompleksan postupak koji se od krivičnog postupka razlikuje samo u niz specifičnosti propisanih samim Zakonom o prekršajima Republike Srpske.

Kako je tema ovog predavanja Primjena Odredaba Krivičnog Zakona i Zakona o krivičnom postupku u prekršajnom postupku u ovom izlaganju ćemo se zadržati samo na složenim prekršajnim postupcima koji se vode pred sudovima i u kojima se provode dokazni postupci kada okrivljeni ne prihvata odgovornost za prekršaj. Najčešće se takvi prekršajni postupci pokreću zahtjevom za sudsko odlučivanje okrivljenog, ali i zahtjevima za pokretanje prekršajnog postupka ovlaštenih organa (poznata je činjenica da se preko 90% prekršajnih postupaka pokreće prekršajnim nalogima ovlaštenih organa, a čak 80% završava prekršajnim nalogima jer samo njih 10% završi na sudovima po zahtjevima okrivljenih).

1. Zakonska regulativa

Članom 2. stav (3) i članom 8. i članom 41. stav (2) Zakona o prekršajima Republike Srpske predviđeno je koje se odredbe Krivičnog Zakona i Zakona o krivičnom postupku primjenjuju *mutatis mutandis* u prekršajnom postupku i to pod uslovom da nije drugačije propisano odredbama Zakona o prekršajima Republike Srpske.

Član 2. stav (3) Zakona o prekršajima Republike Srpske (Ostala značenja izraza) glasi:

Značenje izraza navedenih u članu 147. Krivičnog zakona Republike Srpske (u daljem tekstu Krivični zakon) će se koristiti u ovom zakonu, ukoliko ovim zakonom nije drugačije određeno.

Član 8. Zakona o prekršajima Republike Srpske (Primjena odredaba Krivičnog zakona i Zakona o krivičnom postupku) glasi:

(1) Ukoliko nije drugačije propisano odredbama ovog zakona, sljedeće odredbe Krivičnog zakona će se *mutatis mutandis* primjenjivati za prekršaje: članovi 11 i 12 koji nose naziv “Nužna odbrana” i “Krajnja nužda”; član 14 pod nazivom “Uračunljivost”; član 15 pod nazivom “Umišljaj”; član 16 pod nazivom “Nehat”; član 18 pod nazivom “Stvarna zabluda” ; član 19 pod nazivom “Pravna zabluda”; članovi 23, 24 i 25 pod nazivom “Saučesnici” i Poglavlje XIV pod nazivom “Odgovornost pravnih lica”.

(2) Ukoliko nije drugačije propisano odredbama ovog zakona, sljedeće odredbe Zakona o krivičnom postupku Republike Srpske (u daljem tekstu: Zakon o krivičnom postupku) će se takodje *mutatis mutandis* primjenjivati u prekršajnom postupku: Poglavlje I pod nazivom “Osnovna načela”; Poglavlje IV Odjeljak 3 pod nazivom “Razdvajanje i spajanje postupaka”; Poglavlje V pod nazivom “Izuzeće”; Poglavlje VII pod nazivom “Branilac”; Poglavlje VIII pod nazivom “Podnesci i zapisnici” Poglavlje IV pod nazivom “Rokovi”; Poglavlje XIII pod nazivom “Troškovi Krivičnog postupka”; Poglavlje XIV pod nazivom “Imovinsko pravni zahtjevi”; Poglavlje XV Odjeljak 1 pod nazivom “Pretres stana i drugih prostorija i lica”; Poglavlje XV Odjeljak 2 pod nazivom “Oduzimanje predmeta i stvari”; Poglavlje XV Odjeljak 4 pod nazivom “Ispitivanje osumnjičenog”; Poglavlje XV Odjeljak 5 pod nazivom “Ispitivanje svjedoka”; Poglavlje XV Odjeljak 6 pod nazivom “Uvidjaj na licu mjesta i rekonstrukcija događaja”; Poglavlje XV Odjeljak 7 pod nazivom “Vještačenje”; Poglavlje XXI pod nazivom “Glavni pretres”, Poglavlje XXIII Odjeljak 1 pod nazivom “Žalba na prvostepenu presudu” ; Poglavlje XXVI pod nazivom “Postupak prema maloljetnicima.” **Poglavlje XXVII „Postupak protiv pravnih lica”¹** i Poglavlje XXIX pod nazivom “Postupak za primjenu mjera bezbjednosti, za oduzimanje imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom i za opozivanje uslovne osude”.

(3) U slučaju bilo kakvih nesaglasnosti između navedenih odredbi Krivičnog zakona i Zakona o krivičnom postupku i ovog zakona, primjenjivaće se odredbe ovog zakona. Upućivanje na odredbe Zakona o krivičnom postupku koje se odnosi na tužioca će se na odgovarajući način primjenjivati na svaki ovlašteni organ.

¹ Izmjena i dopuna Zakona o prekršajima Republike Srpske objavljena u Službenom glasniku Republike Srpske broj 1/09 - U članu 8. u stavu 2. poslije riječi: „Poglavlje XXVI pod nazivom „Postupak prema maloljetnicima“ dodaju se riječi: „Poglavlje XXVII „Postupak protiv pravnih lica“.

Član 41. stav (2) Zakona o prekršajima Republike Srpske (Sporazum o snakciji) glasi: Na pitanja koja nisu regulisana ovim članom primjenjivat će se odredbe člana 238. Zakona o krivičnom postupku.

Pored ovih odredbi KZ i ZKP RS u prekršajni postupak preuzete su i odredbe drugih Zakona kao što su:

- članom 2. stav (1) tačka c) u prekršajnom postupku se primjenjuju određene odredbe Zakona o centralnoj evidenciji i razmjeni podataka Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, br. 32/01, 16/02 i 44/07).²
- članom 7. stav (5) u prekršajnom postupku se primjenjuju određene odredbe Zakona o putnim ispravama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", br. 4/97, 1/99, 9/99, 27/00, 32/00, 19/01, i 47/04).³
- članom 81. stav (4) u prekršajnom postupku se primjenjuju određene odredbe Zakona o izvršnom postupku "Službeni glasnik Republike Srpske", broj 59/03) kod izvršenja novčane kazne izrečene pravnom licu direktno prinudnom naplatom blokiranjem računa pravnog lica.
- Članom 8. stav (2) Zakona o prekršajima je preuzimanjem odredbi o troškovima prekršajnog postupka posredno se u prekršajnom postupku primjenjuju i odredbe Uredbe o naknadi trškova u sudskim postupcima (Službeni glasnik Republike Srpske, broj 55/04) a najčešće odredbe o paušalu za rad suda od 150,00 do 1.500,00 KM) za svakog okrivljenog koji se oglasi odgovornim posebno.

2. *Mutatis mutandis*

Termin *mutatis mutandis* je latinskog porijekla (u prostom prevodu „sa nužnim izmjenama) i kao takav se često koristi u aktima Evropske unije i jedan je od latinskih izraza koji se koristi i u engleskom jeziku u izvornom obliku pored drugih kao što su *ex officio, bona fide, de jure, de facto, ad hoc, modus vivendi, pro rata, i.e. (id est), e.g. (exempli gratia), i. a. (inter alia)*.

Mutatis mutandis se u stručnoj literaturi prevodi kao:

pošto se izmeni što se mora izmeniti, kad se izvrše potrebne izmene; npr. prihvatiti jedan zakon mutatis mutandis znači:

prihvatiti ga pošto u njemu bude izmijenjeno sve što je potrebno izmijeniti;

Pored ovog latinskog termina u Zakonu o prekršajima se pominju i drugi latinski termini kao što je *ex lege* (član 77. stav 1. Zakona).

² Izmjena i dopuna Zakona o prekršajima Republike Srpsje objavljena u Službenom glasniku Republike Srpske broj 1/09 - U članu 2. stavu 1. u tački b) poslije riječi: „Bosne i Hercegovine“ dodaju se riječi: "(„Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, br. 32/01, 16/02 i 44/07).“

³ Izmjena i dopuna Zakona o prekršajima Republike Srpsje objavljena u Službenom glasniku Republike Srpske broj 1/09 - U članu 7. u stavu 5. na kraju teksta dodaje se nova rečenica koja glasi: „Ukoliko okrivljeni ne položi novčanu garanciju u visini maksimalne kazne, na zahtjev suda oduzeće mu se pasoš u skladu sa Zakonom o putnim ispravama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", br. 4/97, 1/99, 9/99, 27/00, 32/00, 19/01, i 47/04).“

3. Odredbe preuzete u prekršajni postupak

Kako je Zakon o prekršajima Republike Srpske odredio koje se odredbe KZ i ZKP RS primjenjuju u prekršajnom postupku i to *mutatis mutandis*, to je jasno da se u prekršajnom postupku doslovno primjenjuju odredbe KZ i ZKP RS *pošto u njima bude izmijenjeno sve što je potrebno izmijeniti* (sa neophodnim izmjenama). Te izmjene preuzetih odredbi KZ i ZKP RS su uslovljene prije svega neregulisanjem Zakonom o prekršajima a potom specifičnostima prekršajnog postupka.

4. Nedostaci zakonske regulative u prekršajnom postupku

Šta sve nije regulisano Zakonom o prekršajima Republike Srpske?

- Zakon o prekršajima Republike Srpske nikako nije regulisana Odgovornost pravnih lica i Prekršajni postupak protiv pravnih lica, Predprekršajni postupak (prekršajna istraga), Istražne radnje, Imovinskopravni zahtjevi, Osnovni principi (načela) prekršajnog postupka, Osnovi isključenja prekršajne odgovornosti, Saučesništvo i saizvršilaštvo, Razdvajanje i spajanje postupaka, Izuzeće, Branilac⁴,
- Zakon o prekršajima Republike Srpske djelimično je regulisan Prekršajni postupak prema maloljetnicima, Osnovni pojmovi u prekršajnom postupku, Sporazum o sankciji, Podnesci i zapisnici, Rokovi, Troškovi Prekršajnog postupka, Usmeni pretres, Žalba na prvostepeno rješenje, Postupak izvršenja prekršajnih sankcija i mjera, Uručenje poziva⁵,

U praksi su uočeni nedostaci odredaba prekršajnog postupka koji niti su regulisani odredbama Zakona o prekršajima niti su preuzeti odredbama KZ i ZKP RS a odnose se na:

- Efikasne mjere i izvršenje prekršajnih sankcija prema strancima, postupak u slučaju nenadležnosti sudova (stvarne i mjesne) i sukob nadležnosti sudova, uloga i prava oštećenog u prekršajnom postupku nakon poslednjih izmjena i dopuna Zakona o prekršajima, Pravna pomoć (domaća i međunarodna), Primjena blažeg propisa, kao i ublažavanje⁶ novčane kazne kao glavne sankcije,⁷

5. Preuzete odredbe Krivičnog Zakona

Iz Krivičnog Zakona u prekršajni postupak su preuzete sledeće odredbe:

- Značenje izraza navedenih u članu 147. Krivičnog zakona Republike Srpske,
- članovi 11 i 12 koji nose naziv “Nužna odbrana” i “Krajnja nužda”;
- član 14 pod nazivom “Uračunljivost”;
- član 15 pod nazivom “Umišljaj”;

⁴ Odredbe koje se u potpunosti primjenjuju u prekršajnom postupku iz krivičnog postupka.

⁵ Odredbe koje se djelimično primjenjuju u prekršajnom postupku iz krivičnog postupka, a djelimično su regulisane samim Zakonom o prekršajima.

⁶ Članom 21. koji reguliše zaštitnu mjeru vanbolničkog liječenja od zavisnosti pomenut je termin ublažena sankcija, ali kako Zakon o prekršajima ne određuje niti pominje ovaj pravni institut na drugim mjestima u Zakonu ostaje nejasno na koju to ublaženu sankciju je zakonodavac mislio.

⁷ Odredbe koje nisu regulisane Zakonom o prekršajima niti su u prekršajni postupak preuzete iz krivičnog postupka.

- član 16 pod nazivom “Nehat”;
- član 18 pod nazivom “Stvarna zabluda” ;
- član 19 pod nazivom “Pravna zabluda”;
- članovi 23, 24 i 25 pod nazivom “Saučesnici” i
- Poglavlje XIV pod nazivom “Odgovornost pravnih lica”.

(uz uslov ukoliko Zakonom o prekršajima nije drugačije određeno, a u slučaju bilo kakvih nesaglasnosti između navedenih odredbi Krivičnog zakona i Zakona o prekršajima, primjenjivaće se odredbe Zakona o prekršajima)

5.1. Značenje izraza navedenih u članu 147. Krivičnog zakona Republike Srpske a koji se primjenjuju u prekršajnom postupku

(1) *Pod teritorijom Republike Srpske*, kao dijelom teritorije Bosne i Hercegovine, podrazumjevaju se suvozemna teritorija i vodene površine unutar njenih granica, kao i vazdušni prostor nad njima.

Doslovna primjena u članu 4. stav (2) Zakona o prekršajima Republike Srpske kod određivanja mjesne nadležnosti jer izraz nije posebno definisan u Zakonu niti mu je u zakonu nekom odredbom dato posebno značenje.

(2) *Pod krivičnim zakonodavstvom Republike Srpske* podrazumjevaju se ovaj zakon i sve krivičnopravne odredbe sadržane u drugim zakonima Republike Srpske.

Nema posebnu primjenu u Zakonu o prekršajima Republike Srpske.

(3) *Službeno lice* je izabran ili imenovan funkcioner u organima zakonodavne, izvršne i sudske vlasti Republike Srpske i u drugim državnim i upravnim ustanovama ili službama koje vrše određene upravne, stručne i druge poslove u okviru prava i dužnosti vlasti koja ih je osnovala; lice koje stalno ili povremeno vrši službenu dužnost u navedenim upravnim organima ili ustanovama; ovlašteno lice u privrednom društvu ili drugom pravnom licu kojem je zakonom ili drugim pravnim propisom donesenim na osnovu zakona povjereno vršenje javnih ovlaštenja, a koje u okviru tih ovlaštenja vrši određenu dužnost, te drugo lice koje vrši određenu službenu dužnost na osnovu ovlaštenja iz zakona ili drugog propisa donesenog na osnovu zakona. Kad je kao učinilac određenog krivičnog djela označeno službeno lice, lica iz stava 3. ovog člana mogu biti učinioci tih djela ako iz obilježja pojedinog krivičnog djela ili iz pojedinog propisa ne proizilazi da učinilac može biti samo neko od tih.

Djelimična primjena izraza u članu 7. stav (1) i stav (4) Zakona o prekršajima Republike Srpske kod lišenja slobode lica koje je osumnjičeno za prekršaj i predaje istom pasoša ili drugog identifikacionog dokumenta radi obezbjeđenja prisustva pred sudom pri čemu se misli samo na ovlašteno službeno lice policije-policijski službenik, članu 32. stav (1) tačka a) Zakona o prekršajima Republike Srpske kod nabiranja načina otkivanja prekršaja i izdavanja prekršajnog naloga pri čemu se misli na sva ovlaštena službena lica ovlaštenih organa-ovlaštena službena lica, članu 33. stav (1) tačka c) Zakona o prekršajima Republike Srpske kod sadržaja prekršajnog naloga pri čemu se misli na ovlaštena službena lica ovlaštenih organa obzirom da samo ovlašteni organi mogu izdavati prekršajne naloge za razliku od drugih podnosilaca zahtjeva, i članu 73. stav (1) tačka b) Zakona o prekršajima Republike Srpske kod određivanja uslova za podnošenje Zahtjeva za ponavljanje prekršajnog postupka pri čemu se misli na bilo koje službeno lice koje je učestvovalo u postupku (prekršajnom, krivičnom ili upravnom), jer izraz nije posebno definisan u Zakonu niti mu je u zakonu nekom odredbom dato posebno značenje.

(4) *Pod pojmom odgovornog lica* podrazumjeva se lice kome je u preduzeću ili drugom prvnom licu, s obzirom na njegovu funkciju ili na osnovu posebnog ovlaštenja povjeren određen krug poslova koji se odnose na izvršavanje zakona, propisa donesenih na osnovu zakona ili opštih akata preduzeća ili drugog pravnog lica u upravljanju i rukovanju imovinom ili u rukovođenju proizvodnim ili nekim drugim privrednim procesom ili nadzorom nad njima. Odgovornim licem smatra se službeno lice kad su u pitanju krivična djela kod koji je kao učinilac označeno odgovorno lice, a nisu predviđena u glavi o krivičnim djelima protiv službene dužnosti ovog zakona, odnosno kao krivična djela službenog lica u nekoj drugoj glavi ovog zakona.

Doslovna primjena u članu 10. stav (3), stav (4) i stav (5) Zakona o prekršajima Republike Srpske kod određivanja minimuma i maksimuma novčanih kazni pri čemu se misli na odgovorna lica u pravnim licima, članu 76. stav (1) i članu 77. stav (1) i stav (2) Zakona o prekršajima Republike Srpske kod evidencije i brisanja izrečenih novčanih kazni i zaštitnih mjera pri čemu se misli na sva kažnjena odgovorna lica, jer izraz nije posebno definisan u Zakonu ali mu je u zakonu navedenim odredbama dato posebno značenje, jer izraz nije posebno definisan u Zakonu niti mu je u zakonu nekom odredbom dato posebno značenje.

(5) Kad je kao izvršilac određenih krivičnih djela označeno samo *službeno, odnosno odgovorno ili vojno lice*, sva ta lica mogu biti izvršioci tih djela, ako iz obilježja pojedinog djela ili iz pojedinog propisa ne proizilazi da izvršilac može biti samo neko od tih lica.

(6) *Strano službeno lice* je član zakonodavnog, izvršnog, upravnog ili sudskog organa strane države, javni funkcioner međunarodne organizacije i njenih organa, sudija *ili drugo službeno lice međunarodnog suda koje radi za naknadu ili bez naknade*,⁸ na službi u Republici Srpskoj.

Nema posebnu primjenu u Zakonu o prekršajima Republike Srpske sem u slučaju da se radi o licima sa imunitetom.

(7) *Pravno lice* je, u smislu ovog zakona, Republika Srpska, grad, opština, mjesna zajednica, svaki organizacioni oblik privrednog društva i svi oblici povezivanja privrednih društava, ustanova, institucije za vršenje kreditnih i drugih bankarskih poslova, za obezbjeđenje imovine i lica, kao i druge finansijske institucije, fond, političke organizacije i udruženja građana i drugi oblici udruživanja koji mogu da stiču sredstva i da ih koriste na isti način kao i svaka druga institucija ili organ koji ostvaruje i koristi sredstva i kojem je zakonom priznato svojstvo pravnog lica.

Doslovna primjena izraza u Zakonu o prekršajima Republike Srpske, jer izraz nije posebno definisan u Zakonu niti mu je u zakonu nekom odredbom dato posebno značenje.

(8) *Privredno društvo je, u smislu ovog zakona, ortačko društvo, komanditno društvo, društvo sa ograničenom odgovornošću i akcionarsko društvo (otvoreno i zatvoreno).*⁹

(9) *Više lica* je najmanje dva lica.

Nema posebnu primjenu u Zakonu o prekršajima Republike Srpske.

(10) *Skupina ljudi* je najmanje pet lica.

Nema posebnu primjenu u Zakonu o prekršajima Republike Srpske.

(11) *Grupa ljudi* je udruženje od najmanje tri lica koja su povezana radi trajnog, ponovljenog ili povremenog izvršenja krivičnih djela, pri čemu svako od tih lica daje svoj udio u izvršenju krivičnog djela.

Nema posebnu primjenu u Zakonu o prekršajima Republike Srpske.

(12) *Organizovana (kriminalna-briše se tekst)*¹⁰ *grupa* je grupa lica od najmanje tri lica formirana radi vršenja krivičnih djela za koje se može izreći kazna od tri godine ili teža kazna.

Nema posebnu primjenu u Zakonu o prekršajima Republike Srpske.

(13) *Zločinačka organizacija* je udruženje od najmanje tri lica čiji članovi su se udružili radi vršenja krivičnih djela. Djelovanje zločinačke organizacije višeg stepena usmjereno je i prema ostvarivanju i zadržavanju nadzora nad pojedinim privrednim i drugim djelatnostima, pri čemu se koristi zastrašivanjem ili nasiljem radi uticaja na druga lica da im pristupe ili im se povinuju. Zločinačku organizaciju odlikuje visok stepen povezanosti članova, unutrašnja organizacija na osnovu odnosa hijerarhije i discipline, te podjele rada. Zločinačka organizacija je osnov pojma organizovanog kriminala.

Nema posebnu primjenu u Zakonu o prekršajima Republike Srpske.

(14) *Izbjeglica ili raseljeno lice* je u smislu ovog zakona, lice koje je napustilo svoju imovinu na području Republike Srpske u vremenu između 30. aprila 1991. i 4. aprila 1998. godine, za koju se pretpostavlja da je izbjeglica ili raseljeno lice po Aneksu 7. Opšteg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini.

Nema posebnu primjenu u Zakonu o prekršajima Republike Srpske.

(15) *Tajna Republike Srpske* je podatak ili dokument koji je zakonom, drugim propisom ili opštim aktom nadležnog organa donesenim na osnovu zakona, određen tajnom Republike Srpske čijim bi otkrivanjem nastupile štetne posljedice za bezbjednost ili interes Republike Srpske.

(16) *Vojna tajna je podatak ili dokument koji je zakonom Republike Srpske, drugim propisom Republike Srpske ili aktom nadležnog organa Republike Srpske donesenim na osnovu zakona proglašen vojnom tajnom.-briše se tekst stava 6.)*¹¹

Nema posebnu primjenu u Zakonu o prekršajima Republike Srpske.

(16)¹² *Službena tajna* je podatak ili dokument koji je zakonom Republike Srpske, drugim propisom Republike Srpske ili opštim aktom nadležne institucije Republike Srpske donesenim na osnovu zakona proglašen službenom tajnom.

Nema posebnu primjenu u Zakonu o prekršajima Republike Srpske.

(17) *Profesionalna tajna* je podatak o ličnom ili porodičnom životu stranaka koji saznaju advokati, branioci, javni bilježnici, ljekari ili drugi zdravstveni radnici, vjerski ispovjednici i druga profesionalna lica u obavljanju svog zvanja ili zanimanja.

Nema posebnu primjenu u Zakonu o prekršajima Republike Srpske.

⁸ *Izmjena i dopuna KZ RS 73/10 - U članu 147. u stavu 6. riječi: „i drugi funkcioner međunarodnog suda“, zamjenjuju se riječima: „ili drugo službeno lice međunarodnog suda koje radi za naknadu ili bez naknade“.*
(Izmjena i dopuna stupila na snagu dana 07.08.2010.godine)

⁹ *Izmjena i dopuna KZ RS 73/10 - Stav 8. mijenja se i glasi:*
„(8) *Privredno društvo je, u smislu ovog zakona, ortačko društvo, komanditno društvo, društvo sa ograničenom odgovornošću i akcionarsko društvo (otvoreno i zatvoreno).“*
(Izmjena i dopuna stupila na snagu dana 07.08.2010.godine)

Prije izmjene stav 8 člana 147. glasio je:
(8) Privredno društvo je, u smislu ovog zakona, korporacija, preduzeće, udruženje, firma, partnerstvo i svaki organizacioni oblik registrovan za obavljanje privredne djelatnosti.

¹⁰ *Izmjena i dopuna KZ RS 73/10 - U stavu 12. riječ: „kriminalna“ briše se.*
(Izmjena i dopuna stupila na snagu dana 07.08.2010.godine)

¹¹ *Izmjena i dopuna KZ RS 73/10 - Stav 16. briše se.*
(Izmjena i dopuna stupila na snagu dana 07.08.2010.godine)

¹² *Izmjena i dopuna KZ RS 73/10 - Dosadašnji st. 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24. i 25. postaju st. 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23. i 24.*
(Izmjena i dopuna stupila na snagu dana 07.08.2010.godine)

(18) *Poslovnom tajnom* smatraju se podaci i dokumenti koji su zakonom, drugim propisom ili odlukom nadležnog organa proglašeni poslovnom tajnom i čije bi oduvanje imalo ili moglo imati štetne posljedice za preduzeće ili drugo pravno lice.

Nema posebnu primjenu u Zakonu o prekršajima Republike Srpske.

(19) *Dokument ili isprava* je svaki predmet koji je podoban ili određen da služi kao dokaz kakve činjenice koja je od značaja za pravne odnose.

Doslovna primjena izraza u članu 7. stav (4), članu 47. i članu 73. stav (1) tačka a) Zakonu o prekršajima Republike Srpske, jer izraz nije posebno definisan u Zakonu niti mu je u zakonu nekom odredbom dato posebno značenje.

(20) *Novac* je metalni i papirni novac koji je na osnovu zakona u opticaju u Bosni i Hercegovini ili u stranoj državi.

Doslovna primjena izraza u članu 22. stav (2) Zakonu o prekršajima Republike Srpske, jer izraz nije posebno definisan u Zakonu niti mu je u zakonu nekom odredbom dato posebno značenje

(21) *Znaci za vrijednost* su i strani znaci za vrijednost, kao i domaće strane poštanske marke koje više nisu u opticaju.

Nema posebnu primjenu u Zakonu o prekršajima Republike Srpske.

(22) *Pokretna stvar* je svaka proizvedena ili skupljena energija za davanje svjetlosti, toplote ili kretanja, telefonski impuls, kao i registrovani podatak koji je rezultat elektronske obrade podataka (kompjuterski podatak ili program).

Nema posebnu primjenu u Zakonu o prekršajima Republike Srpske.

(23) Pod pojmom *sile* podrazumjeva se i primjena hipnoze ili omamljujućih sredstava, s ciljem da se neko, protiv svoje volje, dovede u nesvjesno stanje ili onesposobi za otpor.

Nema posebnu primjenu u Zakonu o prekršajima Republike Srpske.

(24) *Motornim vozilom* se smatra svako saobraćajno sredstvo na motorni pogon u suvozemnom, vodenom i vazdušnom saobraćaju.

Doslovna primjena izraza u članu 16. stav (2), tačka c), članu 21. članu 22. članu 34. članu 36 i članu 80. stav (1) tačka a) Zakonu o prekršajima Republike Srpske, jer izraz nije posebno definisan u Zakonu niti mu je u zakonu nekom odredbom dato posebno značenje

(25) *Mržnja* predstavlja pobudu za činjenje krivičnog djela, propisanog ovim zakonom, koja je u cjelini ili djelimično zasnovana na razlikama po osnovu: stvarnog ili pretpostavljenog etničkog ili nacionalnog porijekla, jezika ili pisma, vjerskih uvjerenja, rase, boje kože, pola, polne orijentacije, političkog ili drugog uvjerenja, socijalnog porijekla, društvenog položaja, dobi, zdravstvenog statusa ili drugih osobina ili zbog dovođenja u vezu sa osobama koje imaju neku od navedenih različitih osobina.¹³

Nema posebnu primjenu u Zakonu o prekršajima Republike Srpske.

Iz navedenog izlaganja može se zaključiti da je Zakon o prekršajima Republike Srpske u članu 2. odredio značenje samo 9 osnovnih pojmova koji su specifični za prekršajni postupak, dok je ostale opšte pojmove preuzeo iz Krivičnog Zakona u kome su pored osnovnih pojmova specifičnih samo za Krivični Zakon određeni i opšti pojmovi. Imajući u vidu da je ova odredba Zakona o krivičnom postupku preuzeta u prekršajni postupak bez primjene principa *mutatis mutandis*, u prečišćenom tekstu Zakona o prekršajima Republike Srpske bi se našlo pored 9 osnovnih pojmova specifičnih za prekršajni postupak i svih 25 pojmova iz Krivičnog Zakona, pa čak i oni pojmovi koji su specifični samo za krivični zakon, jer u Zakonu o prekršajima RS nije određeno drugačije iako je ostavljena ta mogućnost kao uslov primjene izraza iz člana 147. Krivičnog Zakona.

13

Izmjena i dopuna KZ RS 73/10 - Poslije stava 24. dodaje se novi stav 25. koji glasi:

„(25) Mržnja predstavlja pobudu za činjenje krivičnog djela, propisanog ovim zakonom, koja je u cjelini ili djelimično zasnovana na razlikama po osnovu: stvarnog ili pretpostavljenog etničkog ili nacionalnog porijekla, jezika ili pisma, vjerskih uvjerenja, rase, boje kože, pola, polne orijentacije, političkog ili drugog uvjerenja, socijalnog porijekla, društvenog položaja, dobi, zdravstvenog statusa ili drugih osobina ili zbog dovođenja u vezu sa osobama koje imaju neku od navedenih različitih osobina.“

(Izmjena i dopuna stupila na snagu dana 07.08.2010.godine)

5.2. *mutatis mutandis* primjena preuzetih odredaba Krivičnog Zakona za prekršaje

5.2.1. *Nužna odbrana, Krajnja nužda, Stvarna zabluda, Pravna zabluda i Uračunljivost*

Navedene odredbe Krivičnog Zakona se doslovno primjenjuju na prekršaje kao osnovi isključenja i ublažavanja prekršajne odgovornosti u članu 54. stav (1) tačka j) Zakona o prekršajima Republike Srpske te iako su preuzete *mutatis mutandis* pri njihovom preuzimanju i primjeni nije potrebno nikakvo mijenjanje sem terminoloških izmjena krivično djelo/prekršaj i kriv/odgovoran. Iako bitni pravni instituti isti se zbog svoje kompleksnosti u prekršajnom postupku vema malo primjenjuju i obrađuju jer je teret dokazivanja prekršajne odgovornosti na ovlaštenom organu a ne okrivljenom te okrivljeni sajedne strane nije ni dužan da iznosi odbranu (odbrana ćutanjem), a sa druge strane razlog male primjene ovih instituta je uglavnom nedovoljno pozivanje okrivljenih na te institute jer samo manji broj okrivljenih fizičkih lica angažuju advokate (stručna lica) za zastupanje a sami se neznaju pozvati na pa čak i kada se pozovu često ne uspijevaju dokazati postojanje istih.

Iz izloženog se može zaključiti da u prekršajnom postupku iako je teret dokazivanja na ovlaštenom organu/podnosiocu zahtjeva u slučaju pozivanja okrivljenih na neki od instituta koji isključuju ili ublažavaju prekršajnu odgovornost, teret dokazivanja postojanja tih okolnosti je na onome ko se pozove na njih, te se na taj način teret dokazivanja u tim slučajevima prebacuje sa ovlaštenih organa na okrivljene čime se okrivljeni veoma često nakon pozivanja na institute nađu u nepovoljnijem položaju.

5.2.2. *Umišljaj i Nehat*

Navedene odredbe Krivičnog Zakona se doslovno primjenjuju na prekršaje kao oblici vinosti kod prekršajne odgovornosti te iako su preuzete *mutatis mutandis* pri njihovom preuzimanju i primjeni nije potrebno nikakvo mijenjanje sem terminoloških izmjena krivično djelo/prekršaj i kriv/odgovoran. Generalno, mali je broj prekršaja za čije činjenje zakon o prekršajima Republike Srpske zahtijeva umišljaj¹⁴, obzirom da je u članu 1. stav 3. Zakona o prekršajima Republike Srpske, propisano da je nehat dovoljan da se učinilac smatra odgovornim za prekršaj, dok se za umišljaj odgovara samo ako je odredbama o prekršajima propisano da će učinilac biti kažnjen za djelo učinjeno isključivo s umišljajem, dok je u Krivičnom Zakonu drugačije, pa se nameće zaključak da se prekršaji čine uglavnom nehatno a u manjoj mjeri sa umišljajem.

5.2.3. *Saizvršilaštvo, Podstrekavanje i Pomaganje*

Navedene odredbe Krivičnog Zakona se doslovno primjenjuju na prekršaje kao oblici saučesništva u prekršaju te iako su preuzete *mutatis mutandis* pri njihovom preuzimanju i primjeni nije potrebno nikakvo mijenjanje sem terminoloških izmjena krivično djelo/prekršaj i kriv/odgovoran. Što se tiče saučesništva u prekršaju nameće se zaključak da se za svakog učesnika u prekršaju, pojedinačno, mora tačno i precizno navesti, šta je radio i na koji način, te odrediti njegova uloga (rijetko sudovi obrazlažu

¹⁴ U carinskim prekršajima po Zakonu o carinskim prekršajima BiH.

i utvrđuju oblike saučesništva iako su isti prisutni u velikoj mjeri u prekršajnom postupku).

5.2.4. Odgovornost pravnih lica

Navedene odredbe Krivičnog Zakona se doslovno primjenjuju na prekršaje koji su počinjeni od strane pravnih lica i iste zajedno sa odredbama o postpku protiv pravnih lica preuzetim iz Zakona o krivičnom postpku čine jedinstvenu cjelinu, te kako su preuzete *mutatis mutandis* pri njihovom preuzimanju i primjeni pored terminoloških izmjena krivično djelo/prekršaj i kriv/odgovoran, nužna je izmjena i pojedinih odredbi koje se ne pojavljuju u prekršajnom postupku i kao takve nisu upotrebljive u istom, tako da se nakon korekcije *mutatis mutandis* odredbe o Odgovornosti pravnih lica svode na preuzimanje i primjenu članova 125 (Odgovornost pravnog lica), član 126 stav (1) Primjena Krivičnog Zakona prema mjestu izvršenja krivičnog djela, član 127 (Osnovi odgovornosti pravnog lica), član 128 stav (1), (2) i (4) (Granice odgovornosti pravnog lica), član 129. Odgovornost pri promjeni statusa pravnog lica (odgovornost pravnog lica u stečaju), član 132. Saučesništvo pravnih lica, član 133. stav (2) Oslobođanje pravnog lica od kazne/sankcije i član 143 Oduzimanje imovinske koristi od pravnog lica, dok su članovi 130.član 131. te član 133 stav (1), član 134. do 142. i član 144. i član 145. stav (2) tačka 1) Krivičnog Zakona neprimjenjivi ili su u suprotnosti sa odredbama Zakona o prekršajima Republike Srpske jer je član 126. stav (2) i stav (3) Krivičnog Zakona u suprotnosti sa odredbma člana 4. stav (1) Zakona o prekršajima Republike Srpske (Zakon o prekršajima ne predviđa činjenje prekršaja van teritorije Republike Srpske), a član 130. Krivičnog Zakona u suprotnosti sa članom 1. stav (5) Zakona o prekršajima Republike Srpske (pokušaj prekršaja nije kažnjiv), dok je član 131. Krivičnog Zakona u suprotnosti sa odredbama Zakona o prekršajima Republike Srpske (Zakon o prekršajima Republike Srpske nije predvidjeo produženi prekršaj), dok je član 128. stav (3) i član 133 stav (1) Krivičnog Zakona u suprotnosti sa odredbma Zakona o prekršajima Republike Srpske o odmjeravanju sankcije (Zakon o prekršajima ne predviđa mogućnost ublažavanja novčane kazne), dok su članovi 134. do 142. i član 144. i 145. stav (1) i stav (3) Krivičnog Zakona u suprotnosti i nesaglasnosti sa odredbma Zakona o prekršajima Republike Srpske o određivanju i sankcionisanju počililaca prekršaja, te vrstama sankcija, zaštitnih mjera i drugih mjera koje se počinioeci prekršaja mogu izreći za prekršaj kao i zastarjelosti izvršenja sankcija izrečenih pravnim licima (Zakon o prekršajima je u poglavlju II odredio vrste, propisivanje i način odmjeravanja i izricanja sankcija i iste su u suprotnosti sa navedenim odredbama Krivičnog Zakona).

Provođenjem reforme u oblasti krivičnog zakonodavstva te donošenjem novih Krivičnih Zakona 2003.godine po prvi put u zakonodavstvu Bosne i Hercegovine uvedena je u Krivičnom zakonu krivična odgovornost pravnog lica za krivična djela. Uvođenje krivične odgovornosti pravnog lica izvršeno je veoma oprezno a što se vidi iz samih odredbi o odgovornosti pravnog lica kojima je sama krivična odgovornost pravnog lica uslovljena sa više uslova koji su postavljeni kumulativno za razliku od ranijih propisa koji su predviđali alternativno radnje i uslove za odgovornost pravnog lica, a iz razloga što pravno lice ne predstavlja jednu osobu (izuzev jednočlanog društva) te bi neopravdanim optuživanjem i kažnjavanjem pravnog lica posledice toga trpilo više lica koja su zaposlena u pravnom licu, recimo izricanjem zabrane rada ili obavljanja djelatnosti pravnog lica svi radnici u tom pravnom licu bi bili oštećeni (a u nekim slučajevima se radi i o nekoliko hiljada fizičkih lica radnika) jer bi bili bez svoje krivice uskraćeni za rad određeno vrijeme, pa čak i kod izricanja novčane kazne

pravnom licu obzirom da su novčane kazne pravnom licu propisane u monogo većim iznosima nego fizičkim licima, bi bili oštećeni radnici jer bi na taj način pravno lice imalo manje sredstava a što bi se negativno odražavalo na uslove rada radnika u tom pravnom licu ili dovelo do otpuštanja svih ili jednog broja radnika (stečaj, zatvaranje pojedinih pogona firme i slično), te je definisanje odgovornosti pravnog lica u Krivičnom zakonu određeno tako da se za krivično djelo kazni prvo direktni učinilac (krivac), a potom bi se moralo utvrditi da je krivično djelo učinio u ime i za račun pravnog lica, dakle da je radio u ime i za račun firme, te da je radio po nalogu direktora i drugih rukovodećih organa u firmi ili po odobrenju istih ili zbog propuštanja dužnog nadzora direktora i drugih rukovodećih organa pravnog lica nad radom radnika uz kumulativno ispunjenje navedenih uslova, a sve iz razloga da se ne bi pravna lica kažnjavala kada to nije potrebno jer nije u svim slučajevima kada učinilac (neki radnik pravnog lica) učini krivično djelo/prekršaj samom radnjom učinioca automatski krivo i pravno lice i odgovorno lice u pravnom licu, jer je učinilac mogao da radi u svoje ime i za svoj račun, ili da radi po sopstvenoj inicijativi bez ikakvog naloga rukovodećih organa pravnog lica, te izvršenjem krivičnog djela radnjama van svojih ovlaštenja (što se često poistovjećivalo sa prekoračenjem ovlaštenja radnika). Dakle tim odredbama je definisana odgovornost pravnog lica kao izvedena i uslovljena, izvedena iz odgovornosti učinioca (izuzev slučajeva iz člana 128. KZ RS), te uslovljena da je učinilac radio u ime pravnog lica i za račun pravnog lica, te uslovljeno da je radio po nalogu ili uz odobrenje direktora ili drugog rukovodećeg organa u preduzeću ili uslovljena propuštanjem dužnog nadzora direktora nad radom učinioca. Dakle tek na samom kraju jedan od uslova koji inače moraju biti kumulativno ispunjeni postavljen je uslov da je do radnje učinioca krivičnog djela došlo usled propuštanja dužnog nadzora odgovornog lica direktora a što je ranije samo po sebi bilo dovoljno da se na osnovu toga kazne i direktor i pravno lice pa čak i kada nisu bili ni u mogućnosti da vrše nadzor nad radom radnika učinioca prekršaja.

Dakle obzirom da je pravno lice jedna specifična kategorija u koju je uključeno više fizičkih lica i koje se ponaša i izražava voljom lica koja ga predstavljaju, uvođenje krivične odgovornosti pravnog lica u krivično zakonodavstvo Bosne i Hercegovine izvršeno je na jedan krajnje oprezan i demokratski način koji je u potpunosti u skladu sa evropskim konvencijama.

Kako smo već istakli donošenjem novog Zakona o prekršajima Republike Srpske, odredbe o odgovornosti pravnog lica su "mutatis mutandis" preuzete iz Krivičnog Zakona Republike Srpske, pa je na taj način u prekršajno zakonodavstvo od 01.09.2006.godine u Bosni i Hercegovini odgovornost pravnog lica određena na jedan sasvim drugačiji način od dosadašnje odgovornosti pravnog lica. Naime imajući u vidu primjenu odredbi o odgovornosti pravnog lica iz krivičnog zakona i u prekršajnom postupku stiče se utisak da je zakonodavac u novom Zakonu o prekršajima odgovornost pravnog lica i koncept dokazivanja pa i samog određivanja prekršaja za pojedine oblasti postavio na jedan sasvim drugi način. Dakle da bi se pravno lice kaznilo za prekršaj po novom zakonu o prekršajima prvo se mora definisati sam učinilac prekršaja, odnosno njegova prekršajna odgovornost, zatim utvrditi da je prekršaj počinio u ime za račun ili korist pravnog lica, zatim da je prekršaj počinio po nalogu, ili odobrenju ili propuštanjem dužnog nadzora odgovornog lica u pravnom licu nad njegovim radom.

Kod ovako određene odgovornosti pravnog lica kaznene odredbe za pravna lica u svim zakonima koji propisuju prekršaj trebale bi da glase u stavu jedan lice koje je radilo u ime firme za prekršaj iz člana... kazniće se novčanom kaznom... (misli se na učinioca koji može biti i sam vozač koji je kod kuće zaboravio prekršajni nalog ili lice u firmi koje izdaje prekršajne naloge npr, nije potpisalo prekršajni nalog, ili sam direktor koji nije odobrio sredstva za nabavku obrazaca prekršajnog naloga), pa u stavu dva za prekršaj iz stava jedan kazniće se i pravno lice ako se dokaže da je učinilac prekršaja radio u ime za korist ili za račun pravnog lica, da je radio po nalogu ili odobrenju ili propuštanjem dužnog nadzora nad radom učinioca od strane direktora odgovornog lica u pravnom licu, te u stavu tri za prekršaj iz stava dva kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu ako je usled njegovog naloga ili odobrenja ili propuštanja dužnog nadzora omogućilo učiniocu da počini prekršaj u korist i za račun pravnog lica. Samo na ovakav način bi kažnjiva prekršajna odredba nekog zakona koji propisuje prekršaj bila u skladu sa odredbama o odgovornosti pravnog lica po novom Zakonu o prekršajima. Time bi se izbjegla situacija koju imamo danas da usled ovako određenih kažnjivih odredbi za prekršaje pravno lice u svakom slučaju mora odgovarati čime mu je oduzeta mogućnost da se brani i dokazuje da nije odgovorno u prekršajnom postupku protiv njega, te se krivac ne bi morao identifikovati sa direktorom sa obrazloženjem da je on morao znati šta mu radnik radi, a kao posledica kažnjavanja direktora usput bi se uzročnom vezom direktor-pravno lice kaznilo i pravno lice, a posebno imajući u vidu odredbe člana 3. Zakona o krivičnom postupku Republike Srpske koji određuje pretpostavku nevinosti i načelo "in dubio pro reo", te odredbe člana 48. stav (2) Zakona o prekršajima Republike Srpske koje određuju da je dokazivanje da je okrivljeni počinio prekršaj na strani ovlaštenog organa (tužioca).

Ukoliko se kažnjive odredbe pravnog lica ne postave na ovakava način po sada važećim odredbama imamo gore navedene situacije u kojima radnik koji je možda i jedini krivac učinilac prekršaja za prekršaj ne mora ni odgovarati, a po objektivnoj odgovornosti se kažnjava direktor ovlašteno lice u pravnom licu i pravno lice, a ovlašteni organ u prekršajnom postupku ne bi morao ni dokazivati odgovornost pravnog lica jer bi bilo dovoljno da za prekršaj okrivi direktora i pravno lice, a predstavnik ovlaštenog organa bi samo iznio na sudu konstataciju da je očigledno da je pravno lice počinilo prekršaj, čime bi teret dokazivanja suprotno zakonu bio prebačen na okrivljenog te bi u tom slučaju direktor iznosio odbranu da on nije znao da radnik tako radi, odnosno okrivljeni bi dokazivao da nije učinio prekršaj a što je u suprotnosti sa samim zakonom o prekršajima. Najbolji primjer za ovo imamo kod Privrednih prekršaja gdje je dovoljno da inspekcija izvrši pregled u određenom pravnom licu sačini zapisnik obično i u odsutnosti direktora, odnosno samo u prisutnosti radnika, te bi taj zapisnik potpisao radnik ili sam direktor smatrajući da zapisnik mora potpisati, te bi predstavnik ovlaštenog organa uz zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka podnio samo zapisnik o inspekcijskom pregledu te dokazivao odgovornost direktora i pravnog lica samom činjenicom da je neko potpisao zapisnik ili činjenicom da je očigledno iz zapisnika da je pravno lice očigledno krivo za prekršaj i da odgovornost ne treba ni dokazivati (ne treba izvoditi dokaz saslušanja svjedoka lica koje je sačinilo zapisnik inspektora, lica koje je prisustvovalo sačinjavanju zapisnika, vještačenju određenih dokumenata i slično). Takođe kod carinskih prekršaja ovlašteni organ u Zahtjevu za pokretanje prekršajnog postupka okrivljuje i uvoznika robe i to pravno lice i direktora tog pravnog lica, zatim i špeditera i to pravno lice i odgovorno lice u pravnom licu a uopšte ne okrivi vozača

koji je robu vozio, a baš taj vozač je pored robe iz fakture ispod sjedišta ili pored te robe u prikolicu ubacio svoju robu, odnosno robu koju uvoznik nije naručio a koju robu špediter nije proveo kroz papire jer on radi samo na osnovu fakture koju mu dostavi uvoznik i obično istu ap kao deklarant koji je opet po odredbama Zakona o carinskoj politici BiH jedini i odgovoran za ovakve i slične carinske prekršaje.

Iz navedenih pojašnjenja može se zaključiti da veliki dio preuzetih odredbi o odgovornosti pravnog lica ne može da se primjenjuje u prekršajnom postupku zbog određenih nesaglasnosti i suprotnosti u načinu regulisanja pojedinih odredbi u Krivičnom Zakonu i Zakonu o prekršajima Republike Srpske, kao i određenih specifičnosti prekršajnog postupka zbog kojih se *mutatis mutandis* pojedine odredbe u cjelini ili djelimično (pojedini stavovi članova) moraju nužno izmijeniti, dok je uočeno da je ovim odredbama u prekršajni postupak preuzeta odredba o odgovornosti pravnih lica kod statusnih promjena vezanih za stečaj, te ograničenja kod sankcionisanja pravnih lica u stečaju, koje odredbe nisu uopšte regulisane Zakonom o prekršajima Republike Srpske i u istom nedostaju, te kako su iste kao takve često prisutne i neophodne a nisu regulisane i nisu u suprotnosti sa odredbama Zakona o prekršajima Republike Srpske, nužna je primjena istih zbog same specifičnosti odgovornosti pravnog lica za prekršaj kao i vema česte pojave takvih situacija i nemogućnosti izvršenja izrečenih novčanih kazni pravnim licima u stečaju imajući u vidu samu specifičnost stečajnog postupka (veliko prisustvo okrivljenih pravnih lica u prekršajnim postupcima, te učestali stečajni pravni lica naročito u poreskim prekršajima).

6. Preuzete odredbe Zakona o krivičnom postupku

Iz Zakona o krivičnom postupku u prekršajni postupak su preuzete sledeće odredbe:

- Poglavlje I pod nazivom “Osnovna načela”;
- Poglavlje IV Odjeljak 3 pod nazivom “Razdvajanje i spajanje postupaka”;
- Poglavlje V pod nazivom “Izuzeće”;
- Poglavlje VII pod nazivom “Branilac”;
- Poglavlje VIII pod nazivom “Podnesci i zapisnici”
- Poglavlje IV pod nazivom “Rokovi”;
- Poglavlje XIII pod nazivom “Troškovi Krivičnog postupka”;
- Poglavlje XIV pod nazivom “Imovinsko pravni zahtjevi”;
- Poglavlje XV Odjeljak 1 pod nazivom “Pretres stana i drugih prostorija i lica”;
- Poglavlje XV Odjeljak 2 pod nazivom “Oduzimanje predmeta i stvari”;
- Poglavlje XV Odjeljak 4 pod nazivom “Ispitivanje osumnjičenog”;
- Poglavlje XV Odjeljak 5 pod nazivom “Ispitivanje svjedoka”;
- Poglavlje XV Odjeljak 6 pod nazivom “Uvidjaj na licu mjesta i rekonstrukcija događaja”;
- Poglavlje XV Odjeljak 7 pod nazivom “Vještačenje”;
- Poglavlje XXI pod nazivom “Glavni pretres”;
- Poglavlje XXIII Odjeljak 1 pod nazivom “Žalba na prvostepenu presudu” ;
- Poglavlje XXVI pod nazivom “Postupak prema maloljetnicima.”
- Poglavlje XXVII „Postupak protiv pravnih lica“ i
- Poglavlje XXIX pod nazivom “Postupak za primjenu mjera bezbjednosti, za oduzimanje imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom i za opozivanje uslovne osude”.

- Upućivanje na odredbe Zakona o krivičnom postupku koje se odnosi na tužioca će se na odgovarajući način primjenjivati na svaki ovlašteni organ. (uz uslov ukoliko Zakonom o prekršajima nije drugačije određeno, a u slučaju bilo kakvih nesaglasnosti između navedenih odredbi Zakona o krivičnom postupku i Zakona o prekršajima, primjenjivaće se odredbe Zakona o prekršajima)
- Odredbe člana 238. Zakona o krivičnom postupku koje se odnose na sporazum o sankciji (odnosi se samo na pitanja koja nisu regulisana članom 41. Zakona o prekršajima Republike Srpske)

6.1. *mutatis mutandis* primjena preuzetih odredaba Zakona o krivičnom postupku u prekršajnom postupku

6.1.1 Osnovna načela

Preuzimanjem osnovnih načela krivičnog postupka u prekršajni postupak zakonodavac je odredio da se prekršajni postupci vode po osnovnim načelima i principima krivičnog postupka, jer odredbama Zakona o prekršajima Republike Srpske nisu određena načela prekršajnog postupka, tako da se osnovna načela krivičnog postupka doslovno primjenjuju uz manje nužne izmjene. Zakon o krivičnom postupku predviđa 19 osnovnih načela i to Primjena pravila krivičnog postupka, Princip zakonitosti, Pretpostavka nevinosti i načelo in dubio pro reo, Ne bis in idem, Prava lica lišenog slobode, Prava osumnjičenog, odnosno optuženog, Pravo na odbranu, Jezik i pismo, Upućivanje i dostavljanje pismena, Zakonitost dokaza, Pravo na odštetu i rehabilitaciju, Pouka o pravima, Pravo na suđenje bez odlaganja, Jednakost u postupanju, Slobodna ocjena dokaza, Princip akuzatornosti, Posljedice pokretanja postupka, Prethodna pitanja i samo načelo Prava lica lišenog slobode i posledice pokretanja postupka zahtijevaju nužne promjene, jer Zakon o prekršajima nije predvidjelo sankciju lišenje slobode, sem kod izvršenja novčanih kazni kao lišenje slobode zbog neplaćanja novčane kazne, dok posledice pokretanja prekršajnog postupka nisu regulisane Zakonom o prekršajima Republike Srpske.

Može se zaključiti da prekršajni postupak iako je zamišljen kao brz i efikasan vođen po preuzetim osnovnim načelima krivičnog postupka dobija jednu novu dimenziju, te postaje složen i kompleksan naročito u slučaju provođenja dokaznog postupka.

6.1.2. *Razdvajanje i spajanje postupaka, Izuzeće,*

Ova procesna pravila i instituti koji nisu regulisani Zakonom o prekršajima Republike Srpske upotpunjuju prekršajni postupak po tim pitanjima, te su kao takva doslovno bez ikakvih izmjena primjenjuju bez nekih posebnih izmjena i ista su prisutna u prekršajnom postupku. Posebnim odredbama o maloljetnicima koje su takođe preuzete članom 8. stav (2) Zakona o prekršajima Republike Srpske dodatno je regulisano spajanje i razdvajanje prekršajnog postupka u odnosu na maloljetnike (član 368. Zakona o krivičnom postupku).

6.1.3. Branilac

Odredbe o braniocu su regulisane Zakonom o prekršajima kao jedno od prava lica okrivljenih za prekršaje (članom 6. tačka d. Zakona), kao pravo maloljetnika na branioca u prekršajnom postupku (član 23. stav 4. Zakona) i kao pouka o pravu na branioca u pozivu za okrivljenog koji se prvi put poziva. Ostale odredbe o braniocu u prekršajnom postupku preuzete su iz Zakona o krivičnom postupku i to pravo na branioca (član 47. Zakona, ovdje je bitno istaći da u prekršajnom kao i krivičnom postupku braniocu mogu biti samo advokati), broj branilaca (član 48. Zakona), ko ne može biti branilac (član 49. Zakona), isključenje branioca iz postupka (član 50. Zakona), postupak isključenja branioca (član 51. Zakona), postupak za isključenje (član 52. Zakona), Kada osumnjičeni, odnosno optuženi mora imati branioca (član 53. Zakona, ovdje se *mutatis mutandis* preuzimaju samo odredbe koje se odnose na slučajevne postavljanja branioca kada je okrivljeni nijem ili gluv i postavljanja branioca zbog interesa pravde, jer ostali slučajevi se odnose na pritvor i zapriječenu kaznu zatvora dok Zakon o prekršajima ne predviđa zatvor kao sankciju), Postavljanje branioca zbog slabog imovnog stanja (član 54. Zakona), Pravo branioca da pregleda spise i dokumentaciju (član 55. Zakona), Razrješenje postavljenog branioca (član 57. Zakona) i Preduzimanje radnji od strane branioca (član 58. Zakona).

Može se zaključiti da se odredbe člana 53. stav (1) Zakona o krivičnom postupku preuzimaju uz nužne izmjene (*mutatis mutandis*) izuzimajući odredbe koje se odnose na zatvor, jer Zakon o prekršajima ne predviđa kaznu zatvora dok se odredbe člana 53. stav (2) i stav (3), člana 55. stav (2) i člana 56. Zakona o krivičnom postupku ne mogu nikako primjenjivati jer su u suprotnosti sa Zakonom o prekršajima Republike Srpske.

6.1.4. Podnesci i zapisnici

Ove odredbe Zakona o krivičnom postupku se primjenjuju uz nužne izmjene u prekršajnom postupku obzirom da su djelimično regulisane Zakonom o prekršajima Republike Srpske. Podnesci kao dokazi su regulisani članom 47. Zakona o prekršajima Republike Srpske, dok se na opšte odredbe o podnescima sudu u prekršajnom postupku primjenjuju odredbe Zakona o krivičnom postupku (član 59. Podnošenje i ispravljanje podnesaka, član 60. Dostavljanje podnesaka suprotnoj strani i član 61. Kažnjavanje lica koja vrijeđaju sud). Zapisnici su djelimično regulisani Zakonom o prekršajima a djelimično se na zapisnik primjenjuju odredbe Zakona o krivičnom postupku uz nužne izmjene u dijelu koji je regulisan u obadva zakona. Tako se opšte odredbe o zapisniku primjenjuju iz Zakona o prekršajima (član 48. stav 9. *O toku pretresa vodiće se zapisnik koji sadrži sažete podatke o toku i sadržaju preduzete radnje. U narativnoj formi se u zapisnik unosi samo ono što je bitno u datim izjavama i svjedočenjima. Pitanja se unose u zapisnik jedino ako su bitna za shvatanje odgovora. Tonski zapisi ili doslovni prepisi saslušanja se neće vršiti, osim u slučajevima kad sud odredi da je to opravdano postojanjem posebnih okolnosti*), dok se ostale odredbe vezane za razne procesne situacije primjenjuju iz Zakona o krivičnom postupku (član 62. Obaveza sastavljanja zapisnika, član 63. Sadržaj zapisnika, član 64. Vođenje zapisnika, član 65. Čitanje i potpisivanje zapisnika, član 68. Zapisnik o vijećanju i glasanju i član 261. Unošenje izreke presude u zapisnik).

Može se zaključiti da se odredbe člana 66. Zakona o krivičnom postupku koje se odnose na zapisnik nisu preuzete i ne mogu se primjenjivati u prekršajnom postupku iz razloga što Zakon o prekršajima ne predviđa obavezu Snimanja audio ili audio-vizuelno audio-vizuelnim sredstvima kao ni dio odredbe člana 68. stav (3) Zakona o krivičnom postupku koje se odnose na zapisnik jer u prekršajnm postupku nije predviđeno odlučivanje vijeća višeg suda nakon pravnog lijeka (nije predviđena trostepenost odlučivanja).

6.1.5 Rokovi

Rokovi su određeni Zakon o prekršajima Republike Srpske članovima (član 7. stav 1. rok od 12 časova za izvođenje pred sud osumnjičenog koji je lišen slobode radi obezbjeđenja prisustva pred sudom, član 7. stav 2. rok od 12. časova za ispitivanje okrivljenog lišenog slobode radi obezbjeđenja prisustva pred sudom, tako da je ukupan rok zadržavanja lica lišenog slobode radi obezbjeđenja prisustva pred sudom 24. časa od momenta lišenja slobode i to 12 časova kao osumnjičeni kod ovlaštenog organa i 12 časova kao okrivljeni od momenta podnošenja zahtjeva sudu, jer da bi neko lice iz sttusa osumnjičeni prešlo u status okrivljeni protiv istog lica mora biti podnesen uredan zahtjev ovlaštenog organa ili izdat prekršajni nalog od strane ovlaštenog organa pri čemu se stogo mora voditi računa jer ukoliko ovlašteni organ odmah izda prekršajni nalog osumnjičenom on istog momenta stiče status okrivljenog, te se time gubi onih 12 časova za zadržavanje kod ovlaštenog organa radi obezbjeđenja prisustva na sudu kao osumnjičenog i odmah počinje teći sledećih 12 časova roka za sud da ispita okrivljenog o čemu vode računa ovlašteni organ i sud uz nastojanje da je to zadržavanje što kraće i da traje samo neophpdno vrijeme, zbog čega su u sudovima organizovana i dežurstva jer se ti predmeti rade po hitnom postupku i van redovnog radnog vremena, član 11. rok plaćanja novčane kazne od 8 dana do 3 mjeseca, član 28. rokovi zastarjelosti pokretanja i vođenja prekršajnog postupka relativni i apsolutni, član 29. i 30. rokovi izvršenja prekršajnih snakcija, član 33. 35. do 37. rok okrivljenom za podnošenje prekršajnog naloga/zahtjeva za sudsko odlučivanje sudu, član 36. stav 3. poseban rok obavještenja kod uručenja prekršajnog naloga pričvršćivanjem ili ostavljanjem prekršajnog naloga na sigurnom i vidljivom mjestu na motornom vozilu, ako je prekršaj koji je počinjen vezan za nepropisno parkiranje motornog vozila, član 40. stav 4. rok do osam dana za ispravku, odnosno dopunu nerazumljivog ili nepotpunog zahtjeva ovlaštenog organa, član 41. stav 1. poseban rok predviđen u sporazumu o sankciji za plaćanje novčane kazne u ratama u roku do šest mjeseci, član 51. rok od osam dana za sud za donošenje rješenja u slučaju odgode donošenja rješenja, član 53. stav 1. rok od tri dana sudu za uručenje rješenja od dana donošenja rješenja, član 57. rok od osam dana za podnošenje žalbe na rješenje o prekršaju ili na zahtjev stranke još osam dana, član 64. stav 2. rok za dostavljanje odgovora na žalbu, član 71. Rok od 3. mjeseca za podnošenje prijedloga za povraćaj u pređašnje stanje, član 74. rok od 6. mjeseci za podnošenje Zahtjeva za ponavljanje prekršajnog postupka, 77. stav 1. rok od dvije godine za brisanje kazne dok je stavom 4. istog člana ostavljena mogućnost za određivanje dužih rokova za brisanje kazni posebnim zakonima, član 79. stav 2. rok od pet godina vođenja novčanih kazni i troškova prekršajnog postupka u registru novčanih kazni kao duga, član 82. rokovi od 8, 3. i 15 dana kod lišenja slobode zbog neplaćanja novčane kazne, ali se neke odredbe o rokovima koje nisu regulisane u Zakonu o prekršajima prijenjuju iz Zakona o krivičnom postupku (član 69. Rokovi predaje podnesaka i član 70. Računanje rokova).

Može se zaključiti da odredbe člana 71. člana 72. stav (1) i člana 73. Zakona o krivičnom postupku koje se odnose na rokove (propuštanje rokova) nisu preuzete i ne mogu se primjenjivati u prekršajnom postupku iz razloga što Zakon o prekršajima reguliše Povraćaj u pređašnje stanje na način koji u većoj mjeri odstupa od regulisanju tim članovima Zakona o krivičnom postupku, dok se odredbe člana 72. stav (2) Zakona o krivičnom postupku mogu primjenjivati u prekršajnom postupku obzirom da pravo žalbe protiv rješenja kojim se dopušta povraćaj u pređašnje stanje, kao i rješenja kojim se odbija/ne usvaja povraćaj u pređašnje stanje nisu regulisani Zakonom o prekršajima Republike Srpske.

6.1.6. Troškovi Krivičnog postupka

Troškovi krivičnog postupka su određeni Zakon o prekršajima Republike Srpske kao satavni dio prekršajnog naloga (član 33. Zakona), kao sastavni dio Zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka (član 40. Zakona), kao sastavni dio obrasca Rješenja o prekršaju (član 52. Zakona), kao žalbeni osnov (član 61. Zakona), kao opcija vraćanja plaćenje novčane kazne ili troškova u slučaju usvajanja zahtjeva za ponavljanje postupka (član 75. stav 6. Zakona), kao obaveza unosa podataka o izrečenim novčanima kaznama i troškovima prekršajnog postupka u Registar novčanih kazni i troškova (član 79. stav 1. Zakona), kao dug u registru novčanih kazni (član 79. stav 2. Zakona), kod posledica upisa u registar novčanih kazni (član 80. Zakona), dok se ostale odredbe o troškovi prekršajnog postupka primjenjuju iz Zakona o krivičnom postupku i to vrste troškova (član 96. ZKP RS), Odluka o troškovima (član 97. ZKP RS), Ostali troškovi (član 98. ZKP RS), Troškovi postupka za optuženog kad se optuženi oglasi krivim (član 99. ZKP RS), Troškovi postupka u slučaju obustave postupka (član 100. ZKP RS ovdje se mutatis mutandis ne preuzimaju odredbe o troškovima kod oslobađajuće i odbijajuće odluke jer Zakon o prekršajima ne predviđa te vrste rješenja), Nagrada i nužni izdaci branica (član 101. ZKP RS), Poseban propis o naknadi troškova (član 102. ZKP RS).

6.1.7 Imovinsko pravni zahtjevi

Odredbe o imovinsko pravnom zahtjevu određene su Zakon o prekršajima članom 52. stav (1) tačka h) kao obavezan elemenat obrasca Rješenja o prekršaju, te članom 61. tačka c) kao žalbeni osnov, dok su ostale odredbe o imovinskopravnom zahtjevu u prekršajnom postupku preuzete iz Zakona o krivičnom postupku i to Predmet imovinskopravnog zahtjeva, Podnošenje prijedloga za ostvarivanje imovinsko-pravnog zahtjeva, Postupak za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva, Odustajanje od prijedloga, Obaveze tužioca i suda u vezi sa utvrđivanjem činjenica, Odlučivanje o imovinskopravnom zahtjevu, Odluka o predaji stvari oštećenom, Odlučivanje o poništavanju određenog pravnog posla, Izmjena odluke o imovinskopravnom zahtjevu, Privremene mjere obezbjeđenja, Vraćanje stvari u toku postupka i Mjere obezbjeđenja prema trećim licima (članovi od 103. do 114. Zakona).

Može se zaključiti da je Zakonom o prekršajima imovinkopravni zahtjev predviđen samo kao sastavni dio Rješenja i osnov za žalbu dok su odredbe o sadržaju, načinu podnošenja kao i svim ostalim pitanjima i procesnim situacijama vezanim za ove zahtjeve preuzete iz Zakona o krivičnom postupku.

6.1.8. Pretres stana i drugih prostorija i lica¹⁵

Ova radnja dokazivanja je u potpunosti preuzeta iz krivičnog u prekršajni postupak jer prekršajnim postupkom uopšte nije propisana i ista se odnosi na ovlaštene organe koji u postupanju u prekršajnom postupku imaju ulogu tužioca iz krivičnog postupka i obuhvata Pretresanje stana, ostalih prostorija i pokretnih stvari, Pretresanje lica, Naredba za pretresanje, Forma zahtjeva za izdavanje naredbe za pretresanje, Usmeni zahtjev za izdavanje naredbe, Izdavanje naredbe za pretresanje, Sadržaj naredbe za pretresanje, Vrijeme izvršenja naredbe za pretresanje, Postupak izvršenja naredbe za pretresanje, Obaveze i ovlašćenja ovlašćenog službenog lica, Zapisnik o pretresanju, Oduzimanje predmeta na osnovu naredbe za pretresanje i Pretresanje bez naredbe.

6.1.9. Oduzimanje predmeta i stvari¹⁶

Ova radnja dokazivanja je takođe kao i prethodna u potpunosti preuzeta iz krivičnog u prekršajni postupak jer prekršajnim postupkom uopšte nije propisana i ista pojašnjava privremeno oduzimanje predmeta prekršajnog postupka koji će biti korišteni za dokazivanje u prekršajnom postupku i odnosi se na ovlaštene organe koji u postupanju u prekršajnom postupku imaju ulogu tužioca iz krivičnog postupka i obuhvata Naredba za oduzimanje predmeta, Privremeno oduzimanje predmeta bez naredbe, Privremeno oduzimanje pisama, telegrama i drugih pošiljki, Popis privremeno oduzetih predmeta i dokumentacije, Pravo žalbe, Čuvanje privremeno oduzetih predmeta i dokumentacije, Otvaranje i pregled privremeno oduzetih predmeta i dokumentacije, Naredba banci ili drugom pravnom licu, Naredba operateru telekomunikacija, Privremeno oduzimanje radi obezbjeđenja, Vraćanje privremeno oduzetih predmeta. Zakon o prekršajima članom 9. stav (2) tačka a) predviđa zaštitnu mjeru oduzimanja predmeta kao sankciju a članom 18. pojašnjava istu (trajno oduzimanje predmeta nakon završenog prekršajnog postupka), dok je članom 17. stav (3) i član 32. stav (2)¹⁷ predviđeno da i ovlašteni organ u prekršajnom nalogu može izreći zaštitnu mjeru oduzimanja predmeta.

Nakon izmjena i dopuna Zakona o prekršajima Republike Srpske od dana 13.01.2009.godine (Službeni glasnik Republike Srpske, broj 1/09) kojima je ovlaštenim organima omogućeno da prekršajnim nalogom mogu izreći zaštitnu mjeru oduzimanja predmeta, može se zaključiti da u prekršajnom postupku većina ovlaštenih organa za većinu prekršaja može izreći u prekršajnom nalogu bez ikakve konsultacije i odobrenja suda zaštitnu mjeru trajnog oduzimanja predmeta, sem kod prekršaja propisanih na nivou Bosne i Hercegovine, jer u Zakonu o prekršajima Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik BiH, br.41/07) a po kome postupaju ovlašteni organi kada se prekrši zakon ili propis Bosne i Hercegovine nisu vršene izmjene i dopune u tom smislu, te ti ovlašteni organi (carinski i poreski) postupaju po preuzetim odredbama iz Zakona o krivičnom postupku te uz podnijeti zahtjev za pokretanje

¹⁵ Prilikom nabaranja u preuzetim odredbama kod ove odredbe je napravljena terminološka greška jer upućujuća odredba nosi naziv *Pretresanje stana, prostorija i lica* a ne *Pretres stana i drugih prostorija i lica* kako je to navedeno u članu 8. stav (2) Zakona o prekršajima Republike Srpske

¹⁶ Prilikom nabaranja u preuzetim odredbama kod ove odredbe je napravljena terminološka greška jer upućujuća odredba nosi naziv *Pretresanje stana, prostorija i lica* a ne *Pretres stana i drugih prostorija i lica* kako je to navedeno u članu 8. stav (2) Zakona o prekršajima Republike Srpske *Privremeno oduzimanje predmeta i imovine* a ne *Oduzimanje predmeta i stvari*.

¹⁷ Izmjena i dopuna Zakona o prekršajima Reublike Srpske 1/09 - U članu 17. u stavu 3. poslije riječi: „trajanju“ dodaje se zapeta i riječi: „kao i zaštitnu mjeru oduzimanja predmeta

prekršajnog postupka zahtijevaju i privremeno oduzimanje predmeta do završetka prekršajnog postupka.

6.1.10. Ispitivanje osumnjičenog

Ova radnja dokazivanja (istražna radnja) je takođe kao i prethodna u potpunosti preuzeta iz krivičnog u prekršajni postupak jer prekršajnim postupkom uopšte nije propisana i odnosi se na ovlaštene organe koji u postupanju u prekršajnom postupku imaju ulogu tužioca iz krivičnog postupka i obuhvata Osnovne odredbe o ispitivanju, Pouka osumnjičenom o njegovim pravima, Snimanje ispitivanja osumnjičenog i Ispitivanje preko tumača. Ova radnja dokazivanja se koristi u pred prekršajnom postupku i o istoj ovlaštene organi obično sačinjavaju službene zabilješke koje prilažu uz Zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka.

6.1.11. Ispitivanje svjedoka¹⁸

Svjedoci su Zakonom o prekršajima predviđeni i regulisani članom 6. tačka e) kao pravo svakog okrivljenog da ispituju ili da se u njihovo ime ispituju svjedoci, članom 47. kao pravo i obaveza svake strane u postupku da obezbjeđuje i predlaže svjedoke u prekršajnom postupku, članom 48. stav (4) kao pravo svake strane u postupku da na usmenom pretresu ispita svjedoke koje je pozvala protivna strana, članom 48. stav (9) kao obaveza da se u zapisnik o usmenom pretresu u narativnoj formi unese ono što je bitno u svjedočenjima i članom 73. stav (1) tačka a) lažni iskaz svjedoka kao jedan od razloga za ponavljanje prekršajnog postupka dok su ostale odredbe koje bliže određuju pravila koja se odnose na saslušanje svjedoka preuzeta iz Zakona o krivičnom postupku i to Poglavlje XV Odjeljak 5 pod nazivom "Ispitivanje svjedoka"; i Poglavlje XXI pod nazivom "Glavni pretres", pri čemu se ispitivanje svjedoka odnosi na ispitivanje svjedoka pred ovlaštenim organima o čemu ovlaštene organi sačinjavaju službene zabilješke koje prilažu uz Zahtjeve za pokretanje prekršajnog postupka, dok se saslušanje svjedoka odnosi na sud i isto se provodi na usmenom pretresu i izjave uzimaju na Zapisnik o usmenom pretresu.

6.1.12. Uvidjaj na licu mjesta i rekonstrukcija događaja¹⁹ i Vještačenje

Ove radnje dokazivanja su u potpunosti preuzete iz krivičnog u prekršajni postupak jer prekršajnim postupkom uopšte nisu regulisane i odnose se sa jedne strane na ovlaštene organe koji u postupanju u prekršajnom postupku imaju ulogu tužioca iz krivičnog postupka a sa druge strane na sudove. Ove radnje dokazivanja ovlaštene organi provode u svim saobraćajnim nezgodama u kojima je bilo materijalne štete ili tjelesnih povreda i Zapisnici o uvidjaju sa skicom lica mjesta i fotodokumentacijom skoro su uvijek prateća dokumentacija uz Zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka kod prekršaja iz oblasti saobraćaja, a često i pismeni nalazi i mišljenja kako ovlaštenih organa tako i okrivljenih, dok sudovi često u toku provođenja prekršajnog postupka vrše uvidjaje neposrednim opažanjem dokaza kao što su video ili foto snimci, te SMS poruke na mobilnim telefonima ili drugim uređajima koje kao dokaze predlažu

¹⁸ Prilikom nabaranja u preuzetim odredbama kod ove odredbe je napravljena terminološka greška jer upućujuća odredba nosi naziv *Saslušanje svjedoka* a ne *Ispitivanje svjedoka* kako je to navedeno u članu 8. stav (2) Zakona o prekršajima Republike Srpske

¹⁹ Prilikom nabaranja u preuzetim odredbama kod ove odredbe je napravljena terminološka greška jer upućujuća odredba nosi naziv *Uvidjaj i rekonstrukcija* a ne *Uvidjaj na licu mjesta i rekonstrukcija događaja* kako je to navedeno u članu 8. stav (2) Zakona o prekršajima Republike Srpske

okrivljeni a najčešće kod prekršaja iz oblasti javnog reda i mira, a vještačenja su česta kako u prekršajima iz oblasti saobraćaja tako i drugih oblasti kao što su carina, porezi, nafta i naftni derivati, dok se uviđaji na licu mjesta rjeđe primjenjuju kao i rekonstrukcija događaja obzirom na specifičnosti prekršajnog postupka koji se provodi brzo i efikasno, te se takve radnje provode samo izuzetno na opravdan zahtjev strana u postupku.

Može se zaključiti da se radnje uviđaja na licu mjesta obično preduzimaju od strane ovlaštenih organa, dok sudovi vrše uviđaje najčešće u kancelariji u predložene i predložene specifične dokaze uglavnom zabilježene na tehničkim sredstvima, a da se u prekršajnom postupku najčešće angažuju vještaci saobraćajne struke, ali i ostali kao što su ekonomske, mašinske, tehničke kao i drugih struka, dok se rekonstrukcija događaja rijetko provodi kao dokazno sredstvo što zbog specifičnosti prekršajnog postupka, što zbog rijetkih potreba i prijedloga strana u postupku za takvim dokaznim sredstvom.

6.1.13. Glavni pretres

Zakon o prekršajima Republike Srpske regulisao je osnovne odredbe o usmenom pretresu u poglavlju VIII pod nazivom Usmeni pretres koje obuhvata Suđenje, Zakazivanje usmenog pretresa, Propuštanje pojavljivanja okrivljenog, Propuštanje pojavljivanja podnosioca zahtjeva, Svjedoci i isprave, Postupak na usmenom pretresu i Dokaz (članovi od 42. do 49. Zakona). Ostale odredbe koje se odnose na usmeni pretres preuzete su uz nužne izmjene iz Zakona o krivičnom postupku i to poglavlje 1. Javnost glavnog pretresa bez bitnih nužnih izmjena, poglavlje 2. Rukovođenje glavnim pretresom bez bitnih nužnih izmjena, poglavlje 3. Pretpostavke za održavanje glavnog pretres uz nužne izmjene kod člana 252. do 254., poglavlje 4. Odlaganje i prekidanje glavnog pretresa bez bitnih nužnih izmjena, poglavlje 5. Zapisnik o glavnom pretresu sa nužnom izmjenom člana 261. stav (2), poglavlje 6. Početak glavnog pretresa bez bitnih nužnih izmjena, poglavlje 7. Dokazni postupak bez bitnih nužnih izmjena. Nužne izmjene u preuzetim odredbama odnose se uglavnom na one odredbe koje su regulisane Zakonom prekršajima i koje su u suprotnosti sa Zakonom prekršajima.

Može se zaključiti da se odredbe o glavnom pretresu iz krivičnog postupka u velikom dijelu primjenjuju i u prekršajnom postupku iako je prekršajni postupak regulisao svojim odredbama usmeni pretres, obzirom da su odredbama Zakona o krivičnom postupku regulisane razne procesne situacije, dok je odredbama Zakona o prekršaju regulisani osnovni principi i pravila vođenja usmenog pretresa. Nužne izmjene su neophodne samo kod odredbi o propuštanju pojavljivanja tužioca i okrivljenog, te odredbama o dovođenju okrivljenog i odredbama koje govore o pritvoru, obzirom da Zakon o prekršajima ne predviđa dovođenje okrivljenog u slučaju nedolaska okrivljenog, nego predviđa institut propuštanja, dok u prekršajnom postupku nije predviđen pritvor nizi kazna zatvora.

6.1.14. Žalba na prvostepenu presudu²⁰

Zakon o prekršajima je propisao odredbe o žalbi glavom X koje obuhvataju odredbe o Izjavljivanju žalbe, Rokovima za podnošenje žalbe, Posljedicama izjavljivanja žalbe, Sadržaju žalbe, Žalbenim osnovima, Bitnim povredama prekršajnog postupka, Povredama materijalnog propisa o prekršaju, Odgovora na žalbu i dostavljanje spisa predmeta, Razmatranje žalbe, Odlučivanje o žalbi, Potvrđivanje rješenja o prekršaju, Preinačenje rješenja o prekršaju i Ukidanje rješenja o prekršaju i održavanje usmenog pretresa (članovi 57. do 69. Zakona). Odredbe o žalbi na prvostepenu presudu iz Zakona o krivičnom postupku primjenjuju se samo u dijelu koji nije regulisan Zakonom o prekršajima i koji nije u suprotnosti sa Zakonom o prekršajima.

Može se zaključiti da se iz krivičnog postupka u prekršajni postupak u ovom dijelu preuzimaju odredbe o Odricanju i odustanku od žalbe, Otklanjanju nedostataka u žalbi, Zabrani reformatio in peius, Proširenom dejstvu žalbe i Beneficium cohaecionis, dok ostale odredbe ili su regulisane Zakonom o prekršajima ili su u suprotnosti sa istim pa se zbog toga i ne primjenjuju u prekršajnom postupku, obzirom da je nakon izmjena i dopuna Zakona o prekršajima Republike Srpske od dana 17. 04.2010.godine (Službeni glasnik Republike Srpske, broj 29/10)²¹ kao subjekt žalbe određen samo okrivljeni i podnosilac zahtjeva, te da Zakon o prekršajima Republike Srpske ne predviđa kao žalbeni osnov Pogrešno ili nepotpuno utvrđeno činjenično stanje.

6.1.15. Postupak prema maloljetnicima²²

Zakon o prekršajima je propisao odredbe o Maloljetnicima glavom III koje obuhvataju sledeće odredbe: Prekršajni postupak prema maloljetnicima, Sankcije prema maloljetnicima, Uslovi za primjenu vaspitnih mjera, Vrste vaspitnih mjera i Izbor vaspitnih mjera (članovi 23. do 27. Zakona). Iz Zakona o krivičnom postupku su u prekršajni postupak preuzete odredbe koje nisu regulisane zakonom o prekršajima ali uz nužne izmjene, zbog specifičnosti koje ima prekršajni postupak u odnosu na krivični postupak i to Odjeljak 1. Opšte odredbe, Odjeljak 2. Pokretanje postupka, Odjeljak 4. Prvostepeni postupak, Odjeljak 5. Pravni lijekovi, Odjeljak 6. Nadzor nad sprovođenjem mjere i Odjeljak 7. Obustava izvršenja i izmjena odluke o vaspitnim mjerama (članovi 363. do 376. i član 386. do 397. Zakona).

Može se zaključiti da su Zakonom o prekršajima određeni opšti okviri i sve osnovne odredbe o maloljetnicima koje su uglavnom dovoljne za provođenje većine prekršajnih postupaka prema maloljetnicima, ali da su za određene specifične situacije i prekršajne postupke potrebne i šire odredbe o raznim procesnim situacijama koje su

²⁰ Prilikom nabaranja u preuzetim odredbama kod ove odredbe je napravljena terminološka greška jer upućujuća odredba nosi naziv *Žalba na presudu prvostepenog suda* a ne *Žalba na prvostepenu presudu* kako je to navedeno u članu 8. stav (2) Zakona o prekršajima Republike Srpske

²¹ Izmjena i dopuna Zakona o prekršajima Republike Srpske 29/10 – Član 57. mijenja se i glasi:
Okrivljeni i podnosilac zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka mogu izjaviti žalbu na rješenje o prekršaju
Prije izmjene član 57. glasio:

Okrivljeni i ovlašteni organ, mogu izjaviti žalbu na rješenje o prekršaju. Oštećeni može izjaviti žalbu na rješenje o prekršaju samo u pogledu imovinsko pravnog zahtjeva.

²² U Republici Srpskoj je donijet Zakon o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku objavljen u Službenom glasniku Republike Srpske broj 13/10 a koji je stupio na snagu dana 01.01.2011.godine koji na nov način reguliše krivični postupak prema maloljetnicima, ali kako istim zakonom nije predviđeno postupanje i u prekršajnom postupku u prekršajnom postupku se i dalje primjenjuju ranije odredbe o maloljetnicima iz Zakona o krivičnom postupku dok iste ne budu usklađene sa novi zakonodavnom o maloljetnicima budući da je ta obaveza određena u prelaznim i završnim odredbama članom 200. Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku a rok za usklađivanje je 01.01.2011.godine.

upravno nabrojane u gornjem izlaganju sem Odjeljka 3. jer se odredbe o pripremnom postupku ne uklapaju u koncepciju prekršajnog postupka, odnosno iste su u suprotnosti sa odredbama prekršajnog postupka.

6.1.16. Postupak protiv pravnih lica

Zakon o prekršajima Republike Srpske nije posebno regulisao prekršajni postupak protiv pravnih lica, ali pravna lica kao počinioc prekršaja u reguliše u materijalnim odredbama Zakona, dok su procesne odredbe o postupku protiv pravnih lica u potpunosti i bez nekin nužnih izmjena u prekršajni postupak preuzete iz krivičnog postupka. Pravna lica kao počinioci prekršaja su u velikoj mjeri prisutna u prekršajnom postupku i prekršajni postupci protiv pravnih lica uglavnom se vode po odredbama Zakona o krivičnom postupku, pri čemu prekršajna odjeljenja nemaju dovoljno prakse iz krivičnog postupka koju bi mogli primjenjivati u prekršajnom postupku, zbog malog broja pokrenutih i završenih krivičnih postupaka protiv pravnih lica, obzirom da postoje ozbiljne poteškoće u dokazivanju krivičnih djela protiv pravnih lica, dok u prekršajnim postupcima zbog samog koncepta propisanih prekršaja i zakonskih rješenja u materijalnim propisima, kao i same specifičnosti pravnih lica pravna lica i zakonske regulative uglavnom odgovaraju po principu objektivne odgovornosti iako je u novom krivičnom zakonodavstvu napušten princip objektivne odgovornosti i propisan je princip subjektivne odgovornosti. Ovakva praksa u prekršajnim postupcima je prisutna prije svega zbog loše postavljene koncepcije propisivanja prekršaja koja čine pravna lica kao i kažnjivih odredbi za iste, koja nisu u skladu nisa preuzetim odredbama Krivičnog Zakona a često i iz razloga što pravna lica kao nosioci prekršajne odgovornosti u većini prekršaja propisanim materijalnim odredbama posebnih zakona, gotovo uvijek budu oglašena odgovornim zbog toga što zastupnici pravnih lica uglavnom prihvataju odgovornost i za sebe i pravno lice često i nesvjesno zbog veoma visokih propisanih sankcija (novčanih kazni) za pravna lica, iako u dokaznim prekršajnim postupcima sudovi veoma malo posvećuju pažnju odgovornosti samog pravnog lica, nego pravno lice gotovo uvijek oglašavaju odgovornim kada se utvrdi odgovornost odgovornog lica u pravnom licu, pa čak i kada se ta odgovornost ne utvrdi, jer često kod višečlanih društava okrivljena odgovorna lica iz raznoraznih razloga ne vode računa o posledicama kažnjavanja pravnog lica.

Može se zaključiti da Odredbe Zakon o krivičnom postupku za pravna lica zajedno sa preuzetim odredbama iz Krivičnog Zakona o pravnim licima čine jednu cjelinu u prekršajnom postupku te da uvođenje tih odredbi o pravnim licima u prekršajni postupak odgovornost pravnog lica i postupak protiv pravnih lica dobija sasvim novo značenje u odnosu na ranije odredbe ranijeg Zakona o prekršajima tako da pravno lice ne može biti prekršajno odgovorno dok se ne dokaže prekršajna odgovornost učinioca prekršaja iz člana 127. Krivičnog Zakona Republike Srpske (osim u slučaju da je učinilac neuračunljiv član 128. KZ RS), te se samim tim ne može pokrenuti ni voditi prekršajni postupak samo protiv pravnog lica a bez prethodnog pokretanja prekršajnog postupka protiv učinioca prekršaja odgovornog lica u pravnom licu ili lica koje je postupalo u ime i za račun ili korist pravnog lica, a po nalogu, odobrenju ili propuštanjem dužnog nadzora rukovodećih organa pravnog lica (izuzetak odredbe člana 398. stav . Zakona o krivičnom postupku kada protiv učinioca krivični postupak

nije moguće pokrenuti, odnosno voditi iz zakonom propisanih razloga²³ ili ako je protiv njega krivični postupak već sproveden).

6.1.17. Postupak za primjenu mjera bezbjednosti, za oduzimanje imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom i za opozivanje uslovne osude

Zakon o prekršajima Republike Srpske propisane su odredbe o oduzimanju imovinske koristi članom 22. kao i odredbe o oduzimanju predmeta članom 18. te postupanje sudova u slučaju da je okrivljeni u toku prekršajnog postupka obolio od trajnog duševnog oboljenja članom 54. stav (1) tačka h) Zakona.

Odredbe Zakona o krivičnom postupku koje se odnose na ovu oblast primjenjuju se u prekršajnom postupku uz nužne izmjene a imajući u vidu specifičnosti prekršajnog postupka, kao i to da su pojedine odredbe iz ove oblasti jasno propisane i Zakonom o prekršajima tako je nužna korekcija odredbi o prekidu postupka u slučaju nastupanja duševne bolesti jer zakon o prekršajima ne poznaje taj institut niti ga predviđa, nego u tom slučaju predviđa obustavu prekršajnog postupka, a što je opet uslovljeno različitim koncepcijama postupka (krivičnog i prekršajnog), te su nužne korekcije odredbi o postupku u slučaju neuračunljivosti i slučaju obaveznog liječenja od zavisnosti jer iste mjere nisu na takav način regulisane u Zakonu o prekršajima jer je članom 16. stav (3) Zakona o prekršajima Republike Srpske određeno da se Zakonima koji propisuju prekršaje mogu odrediti dodatne vrste zaštitnih mjera pod određenim uslovima, dok su ove mjere propisane za krivična djela a ne prekršaje, dok se odredbe o oduzimanju predmeta i imovinske koristi pribavljene prekršajem mogu primjenjivati uz manje korekcije jer su iste na sličan način predviđene i Zakonom o prekršajima i kao takve samo upotpunjuju prekršajni postupak i odredbe Zakona o prekršajima Republike Srpske.

7. Odredbe člana 238.²⁴ Zakona o krivičnom postupku koje se odnose na sporazum o sankciji²⁵

Na pitanja o sporazumu o sankciju koja nisu regulisana članom 41. Zakona o prekršajima Republike Srpske primjenjivaće se odredbe iz člana 238. Zakona o krivičnom postupku (pregovaranje o krivnji), tako da se odredbe člana 238. Zakona o krivičnom postupku u prekršajnom postupku primjenjuju samo pod uslovom da nisu propisane članom 41. Zakona o prekršajima Republike Srpske, uz još jedno opšte ograničenje iz člana 83. stav (3) Zakona o prekršajima Republike Srpske da nisu u suprotnosti sa Zakonom o prekršajima Republike Srpske. Kako se radi o preuzetim odredbama mimo člana 8. Zakona o prekršajima Republike Srpske tu nije određena primjena *mutatis mutandis*, tako da je prilikom primjene bitno samo da li su te

²³ Slučajevi kada materijalnim odredbama posebnih Zakona nije predviđena odgovornost odgovornog lica u pravnom licu nego je predviđena samo odgovornost pravnog lica (npr. Zakon o preskoj upravi Republike Srpske za poreske prekršaje-direktni poreski prekršaji, predviđa odgovornost samo poreskog obveznika pravnog lica)

²⁴ Objavljeni prečišćeni tekst Zakona o krivičnom postupku objavljen u službenom glasniku Republike Srpske broj 100/09 je prilikom izrade prečišćenog teksta član 238. označio kao član 246. iako ranije izmjene i dopune Zakona o krivičnom postupku ne upućuju na takvo pomjeranje članova, zbog čega je uputno kada se poziva na odredbe prečišćenog teksta Zakona o krivičnom postupku Republike Srpske uvijek naznačiti da se radi o prečišćenom tekstu radi izbjegavanja mogućih nesporazuma. Takođe izmjenama i dopuna Zakona o krivičnom postupku objavljenim u službenom glasniku Republike Srpske broj 119/08 izmijenjen je član 238. tako da je isti dopunjen sa još nekoliko stavova, a kako se Zakon o prekršajima Republike Srpske prilikom preuzimanja odredbi iz člana 238. Zakona o krivičnom postupku nije pozvao na određeni broj službenog glasnika mišljenja sam da se u preuzete odredbe uvrštavaju i naknadne izmjene i dopune tog člana.

²⁵ Odredba nije preuzeta *mutatis mutandis*, nego pod uslovima iz člana 41. Zakona o prekršajima Republike Srpske.

odredbe već regulisane Zakonom o prekršajima Republike Srpske, te da li su iste u suprotnosti sa Zakonom o prekršajima.

Imajući u vidu da je Zakon o prekršajima članom 41. propisao opšte odredbe o pravima i obavezama ovlaštenih organa pri zaključivanju sporazuma o sankciju kao i postupanju sudova kod razmatranja takvih sporazuma i izricanja sankcija po istima, te imajući u vidu da su pojedine odredbe člana 238. Zakona o krivičnom postupku u suprotnosti sa propisanim odredbama člana 41. Zakona o prekršajima Republike Srpske može se zaključiti da se sledeće odredbe člana 238. Zakona o krivičnom postupku mogu primjenjivati u prekršajnom postupku i to odredbe stava (5) do stava (9). Ovo iz razloga što su odredbe propisane u stavovima od (1) do (4) propisane članom 41. Zakona o prekršajima Republike Srpske (način i uslovi zaključivanja sporazuma o sankciji) i iste su u suprotnosti sa odredbama člana 41. Zakona o prekršajima Republike Srpske. Dok odredbe stava (5) i (8) predviđaju i dodatno propisuju odbacivanje sporazuma o sankciji kada isti ne ispunjava zakonske uslove (misli se na uslove iz člana 41. Zakona o prekršajima i neke uslove iz člana 238. stav 6. Zakona o krivičnom postupku), dok se odredbama stava (7) dodatno pojašnjava postupak u slučaju usvajanja sporazuma o sankciji, a odredbe stava (9) pojašnjavaju ulogu oštećenog u slučaju sporazuma o sankciji.

ZAŠTITNE MJERE

1. Zakonska regulativa

Zaštitne mjere su u Zakonu o prekršajima Republike Srpske regulisane:

- članom 5. stav (1) i članu 9. stav (1) tačka d) određene kao vrsta sankcije,²⁶
- članom 12. stav (3) sticaj zaštitnih mjera²⁷,
- članom 13. i 14. izricanje uslovne osude i opoziv uslovne osude, te izvršenje zaštitne mjere uz uslovnu osudu,
- članom 17. vrste zaštitnih mjera²⁸,
- članom 18. izricanje zaštitnih mjera²⁹,
- članom 29. i 30. Zastarjelost izvršenja zaštitnih mjera,
- članom 32. uslovi izricanja zaštitnih mjera prekršajnim nalogima ovlaštenih organa³⁰,
- članom 33. stav (1) tačka j) kao sastavni dio obrasca prekršajnog naloga (opcija izricanja),
- članom 41. stav (1) kod sporazuma o sankciji kao opcija izricanja,
- članom 48. stav (1) i članom 61. stav (1) tačka c) kao žalbeni osnov,
- članom 76. stav (1) i člana 78. stav (2) kod evidentiranja i davanja podataka iz evidencije prekršajnih sankcija,
- članom 77. stav (1) kod brisanja zaštitnih mjera iz Registra novčanih kazni,

2. Vrste zaštitnih mjera

Za prekršaj se mogu propisati sljedeće zaštitne mjere:

- a) oduzimanje predmeta;
- b) zabrana vršenja poziva, djelatnosti ili dužnosti;
- c) potpuna ili djelomična zabrana upravljanja motornim vozilom i
- d) vanbolničko liječenje od zavisnosti.

Pored ovih taksativno nabrojanih zaštitnih mjera u prekršajnom postupku zakonima koji propisuju prekršaje (materijalnim propisima) se mogu odrediti dodatne vrste zaštitnih mjera, s tim da svaka zaštitna mjera koja nije predmet direktnog izvršenja od strane organa vlasti, mora biti uslovljena dobrovoljnim pristankom na takvu zaštitnu mjeru od strane okrivljenog.

²⁶ Novina u prekršajnom zakonodavstvu jer ranije zaštitne mjere nisu bile sankcije

²⁷ Izmjena i dopuna Zakona o prekršajima Republike Srpske objavljene u službenm glasniku broj 1/09 - U članu 12. poslije stava 2. dodaje se novi stav 3. koji glasi:

„(3) Ako je jednim rješenjem za više prekršaja utvrđeno više zaštitnih mjera iste vrste za koje je propisano da će se izreći u određenom trajanju, izreći će se jedinstvena zaštitna mjera koja mora biti veća od svake pojedinačno utvrđene zaštitne mjere, a manja od zbira pojedinačno utvrđenih zaštitnih mjera.“

²⁸ Stavom (3) člana 17. određeno je da se Zakonima koji propisuju prekršaje mogu odrediti dodatne vrste zaštitnih mjera pod određenim uslovima.

²⁹ Izmjenama i dopunama Zakona o prekršajima Republike Srpske objavljenim u službenom glasniku broj 1/09 zaštitnu mjeru oduzimanja predmeta prekršajnim nalogom mogu izreći i ovlašteni organi

³⁰ NAPOMENA: Zakon o prekršajima BiH (Sl.gl.BiH br.41/07) ne sadrži te odredbe

2.1. Specifičnosti pojedinih vrsta zaštitnih mjera

2.1.1. Oduzimanje predmeta

Zaštitnu mjeru oduzimanja predmeta u prekršajnom postupku mogu izreći sudovi i ovlašteni organi u prekršajnom nalogu³¹. Ovlaštenja suda kod izricanja ove vrste zaštitne mjere su šire od ovlaštenja ovlaštenih organa, jer Zakon o prekršajima Republike Srpske predviđa mogućnost izricanja ove zaštitne mjere i kada se prekršajni postupak ne završi odlukom kojom se okrivljeni oglašava odgovornim ako to zahtijevaju interesi opšte bezbjednosti ili razlozi morala, kao i u drugim slučajevima određenim posebnim zakonom, o čemu donosi posebno rješenje.

Ukoliko ovlašteni organ izrekne u prekršajnom nalogu zaštitnu mjeru u istom mora odrediti u skladu sa posebnim propisima, da li će se oduzeti predmeti uništiti, prodati ili predati odgovarajućem ovlaštenom organu, te da sredstva ostvarena prodajom pripadaju odgovarajućem budžetu. Imajući u vidu ovaku obavezu kao odredbe o sadržaju prekršajnog naloga iz člana 33. Zakona o prekršajima, obrasci prekršajnog naloga bi morali biti prilagođeni takvom zakonskom rješenju, što nije slučaj, jer većina obrazaca prekršajnog naloga sadrži posle uvođenja ovog zakonskog rješenja samo opciju izricanja zaštitne mjere oduzimanja predmeta, dok ovlašteni organi u istoj samo čekiraju da li se ista zaštitna mjera izriče ili ne, a u upravnom postupku rješenjima odlučuju o prethodnim pitanjima, što je sa stanovišta zakonskih rješenja upitno. Uputno bi bilo da ovlašteni organi izriču zaštitne mjere prekršajnim nalogima samo u slučajevima gdje je izricanje zaštitnih mjera obavezno, dok u slučaju ostavljanja mogućnosti izricanja zaštitnih mjera (kada tu mogućnost ostavlja materijalni propis koji propisuje prekršaj) ispravno bi ibilo pokrenuti prekršajni postupak Zahtjevom za pokretanje prekršajnog postupka, a naročito imajući u vidu nesklad pratećih propisa i zakonskih odredbi koji regulišu pitanje trajnog odnosno privremenog oduzimanja predmeta od strane inspeksijskih organa³² koji ovu zaštitnu mjeru najčeće izriču.

2.1.2. Odredene odredbe i rješenja o zaštitnoj mjeri oduzimanja predmeta po Zakonu o inspekcijama u Republici Srpskoj³³

Član 41.

U postupku inspeksijskog nadzora inspektor ima pravo i dužnost da:

...
e) privremeno ili trajno oduzme dokumentaciju, predmete, robu ili druge stvari i

...

Član 59.

Ako inspektor u vršenju inspeksijskog nadzora utvrdi da je ostvarena protivpravna imovinska korist, odnosno da postoje opravdani razlozi za određivanje zaštitne mjere, dužan je uz preduzimanje mjera iz člana 58. t. a), b) i v) zahtijevati oduzimanje utvrđenog iznosa protivpravno stečene imovinske koristi, odnosno zahtijevati ili izreći zaštitnu mjeru.

Član 77.

- (1) Inspektor oduzima robu u slučajevima propisanim posebnim zakonom.
- (2) O oduzimanju robe inspektor donosi rješenje.

³¹ Zakon o prekršajima BiH (Sl.gl.BiH br.41/07) ne predviđa mogućnost izricanja zaštitnih mjera oduzimanja predmeta prekršajnim nalogima ovlaštenih organa.

³² Zakonska rješenja o povom pitanju u Zakonu o inspekcijama Republike Srpske (Službeni glasnik RS, br.74/10)

³³ Objavljen u Službenom glasniku Republike Srpske broj 74/10.

Član 88.

Stupanjem na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o inspekcijama u Republici Srpskoj („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 113/05 i 1/08), osim odredaba čl. 57. do 82.³⁴ tog zakona, koje će se primjenjivati do donošenja posebnih materijalnih propisa kojima se uređuje inspekcijski nadzor u određenoj oblasti, ukoliko nisu u suprotnosti sa ovim zakonom.

2.1.4. Neki zakoni koji predviđaju oduzimanje predmeta i robe

2.1.4.1. Zakon o trgovini³⁵

Član 67.

(4) Uz novčanu kaznu za prekršaj iz stava 1. ovog člana može se izreći zaštitna mjera zabrane vršenja određenih djelatnosti pravnom licu u trajanju do šest mjeseci, kao i zaštitna mjera oduzimanja predmeta koji su upotrijebljeni ili su bili namijenjeni za izvršenje prekršaja ili koji su nastali izvršenjem prekršaja.

(5) Uz novčanu kaznu za prekršaj iz stava 1. ovog člana može se fizičkom licu (preduzetniku) izreći zaštitna mjera oduzimanja predmeta kojima je izvršen prekršaj i zaštitna mjera zabrane vršenja određene djelatnosti u trajanju do tri mjeseca.

2.1.4.2. Zakon o metrologiji u RS³⁶

Predviđa zaštitne mjere trajnog oduzimanja mjerila (čl.28. stav 4.)

2.1.4.3. Zakon o kontroli predmeta od dragocjenih metala³⁷

Predviđa zaštitne mjere trajnog oduzimanja predmeta prekršaja (čl.40. stav 4.)

2.1.4.4. Zakon o prevozu u drumskom saobraćaju u RS³⁸

Član 62.

(6) Za prekršaj iz stava 1. tačka a)³⁹ ovog člana može se izreći zaštitna mjera oduzimanja vozila kojim je počinjen prekršaj u povratu.

2.1.4.5. Zakon o ugostiteljstvu⁴⁰

Član 44.

(1) Za učinjene prekršaje iz čl. 40. i 41. ovog zakona koji su počinjeni od strane istog ugostitelja, u istom ugostiteljskom objektu drugi put u roku od dvije godine od dana pravosnažnosti prvog rješenja o prekršaju, pored novčane kazne, izreći će se i zaštitna mjera zabrane obavljanja ugostiteljske djelatnosti u tom objektu u trajanju od 90 dana do šest mjeseci.

(2) Za učinjen prekršaj iz člana 41. stav 1. tačka z) ovog zakona⁴¹, pored novčane kazne, može se izreći i zaštitna mjera oduzimanja predmeta.

(3) Za učinjene prekršaje iz člana 42. ovog zakona koji su počinjeni od strane istog ugostitelja, u istom ugostiteljskom objektu treći put u roku od dvije godine od dana pravosnažnosti prvog rješenja o prekršaju, pored novčane kazne, izreći će se i zaštitna mjera zabrane obavljanja ugostiteljske djelatnosti u tom objektu u trajanju do 90 dana.

³⁴ Ostaju na snazi odredbe koje regulišu postupak kod privremenog oduzimanja predmeta

³⁵ Službeni glasnik RS, br.6/07

³⁶ Službeni glasnik RS, br.13/02

³⁷ Službeni glasnik RS, br.13/02

³⁸ Službeni glasnik RS, br.111/08 i 50/10

³⁹ Član 62. stav 1. tačka a. Zakona o prevozu u drumskom saobraćaju RS glasi:

a) vrši prevoz, a ne ispunjava ili prestane da ispunjava opšte i posebne uslove za vršenje prevoza (član 6, član 7. stav 1, čl. 8. do 10. i član 46.),

⁴⁰ Službeni glasnik RS, br.72/07

⁴¹ Član 41. stav 1. tačka z. Zakona o ugostiteljstvu glasi:

z) vrši prodaju, upotrebu i posluživanje alkoholnih pića licima mladim od 18 godina (član 32. stav 1.).

2.2.1. Zabrana vršenja poziva, djelatnosti ili dužnosti

Ova zaštitna mjera regulisana je članom 19. Zakona o prekršajima Republike Srpske i istu uglavnom iziđu sudovi, obzirom da ovlašteni organi istu zaštitnu mjeru mogu izreći u najkraćem predviđenom trajanju, a često je materijalnim propisima kojima su propisani prekršaji i prekršajne sankcije predviđeno da se ova zaštitna mjera izriče tako što se odredi samo maksimum (do 6 mjeseci, do dvije godine i slično), te se javljaju nedoumice da li se u takvom slučaju mogu izricati ove zaštitne mjere prekršajnim nalogima ovlaštenim organa i koji je to najkraći period trajanja kada isti nije određen.

Po jednoj praksi najkraći period u takvim slučajevima se određuje najmanjim brojem vremenske jedinice koja propisuje zaštitnu mjeru tako ako je propisano da se zaštitna mjera može izreći u trajanju do 6 mjeseci, onda je najkraći predviđeni period trajanja 1 mjesec, dok druga praksa tumači takve mjere kao neodređene pa se smatra da u tom slučaju zaštitna mjera ne može biti izrečena prekršajnim nalogom ovlaštenih organa.

U svakom slučaju bilo da se zauzme jedno ili drugo stanovište uvijek je uputno da ovlašteni organi kada imaju dilemu da li se može ili ne izreći kakva sankcija prekršajnim nalogom da umjesto izdavanja prekršajnog naloga prekršajni postupak pokrenu zahtjevom za pokretanje prekršajnog postupka te tu odluku prepuste sudu, obzirom da sud nema ograničenja te vrste i uvijek može da pravilnije protumači normu od ovlaštenih organa, osim ako materijalnim propisom nije predviđena fiksna novčana kazna za taj prekršaj u kom slučaju ovlašteni organ mora izdati prekršajni nalog, osim ako se ne radi o više prekršaja sa propisanim fiksnim novčanim kaznama u sticaju kada ovlašteni organ može ali i ne mora pokrenuti prekršajni postupak prekršajnim nalogom.

Suprotna postupanja izdavanje prekršajnog naloga po svaku cijenu dovode do zaštitnih mjera koje se ne mogu izvršiti. Takođe pojedina zakonska rješenja uopšte ne određuju granice izricanja zaštitnih mjera kao što je to slučaj sa Zakonom o igrama na sreću⁴² koji predviđa izricanje zaštitne mjere fizičkim licima zabrane obavljanja djelatnosti priređivanja igara na sreću bez ikakvih rokova, tako da ukoliko ovlašteni organ u prekršajnom nalogu izrekne tu zaštitnu mjeru, a ista je obavezna, ista zaštitna mjera ukoliko bi prekršajni nalog postao konačan i izvršan bi bila trajnog karaktera. U takvim slučajevima potrebno je uvijek poći od toga koje granice u trajanju takvih zaštitnih mjera predviđa Zakonom o prekršajima pa ukoliko materijalni propis nije odredio granice primjeniti raspone iz Zakona o prekršajima a za ove zaštitne mjere to je trajanje do 6 mjeseci.

Ova zaštitna mjera predviđena je nizom Zakona i to Zakon o ugostiteljstvu (član 44. stav 3), Zakonom o trgovini (član 67. stav 4. i stav 5), ako i drugima Zakonima.

2.3.1. Potpuna ili djelomična zabrana upravljanja motornim vozilom

Zakonom o prekršajima Republike Srpske ova zaštitna mjera je regulisana članom 20. i ista se može izreći u trajanju od 30 dana do jedne godine. U prekršajima iz oblasti

⁴² Član 122. stav 1. Zakona o igrama na sreću (Službeni glasnik Republike Srpske broj 67/10 Prečišćeni tekst)

saobraćaja izriču se zaštitne mjere zabrane upravljanja motornim vozilom, s tim što je Zakon o prekršajima Republike Srpske predvidjelo potpunu i djelimičnu zabranu, dok materijalni propis koji propisuje takve zaštitne mjere Zakon o osnovama bezbjednosti saobraćaja na putevima u Bosni i Hercegovini nije predvidio djelimično izricanje takvih zaštitnih mjera iako su one na jasan i precizan način regulisane Zakonom o prekršajima. Međutim iako su u pogledu djelimičnih zaštitnih mjera trenutno na snazi ovakva zakonska rješenja iste se izriču u sudovima, ali zbog zakonske nedorečenosti, ovakve zaštitne mjere obično ne mogu da se prate efikasno te nastaju problemi oko izvršenja istih, te iste često i zastarijevaju i ostaju neizvršene. Sa druge strane potpuna zaštitna mjera zabrane upravljanja motornim vozilom je rasprostranjena i istu najčešće izriču ovlašteni organi prekršajnim nalogom, sa tim što su ograničeni u slučaju sticaja više zaštitnih mjera kada se ova zaštitna mjera ne može izreći prekršajnim nalogom nego samo od strane suda u prekršajnom postupku po zahtjevu ovlaštenog organa.

2.4.1. Vanbolničko liječenje od zavisnosti

Ova zaštitna mjera regulisana je Zakonom o prekršajima Republike Srpske članom 21. i ista se može izreći u trajanju do godinu dana i ista je predviđena za lica koja su počinila prekršaj pod odlučujućim djelovanjem zavisnosti od alkohola ili opojnih droga, pod uslovom da se podvrgnu vanbolničkom liječenju od alkohola i droga u određenom periodu, ili dok se ne ustanovi da ne postoji potreba za daljim liječenjem okrivljenog, zasnovano na mišljenju specijaliziranih stručnjaka zaduženih za liječenje.

Izricanje kao i opoziv ovih zaštitnih mjera je isključivo u nadležnosti sudova te Zakon o prekršajima ne predviđa mogućnost izricanja istih od strane ovlaštenih organa prekršajnim nalogom jer ovlašteni organi ne mogu izricati uslovnu osudu kao vrstu sankcije nego samo najnižu propisanu novčanu kaznu.

3. Dodatne vrste zaštitnih mjera u prekršajnom postupku

Pored taksativno nabrojanih zaštitnih mjera koje su najčešće u prekršajnom postupku pojedini Zakoni koji propisuju prekršaje predviđaju izricanje i drugih zaštitnih mjera koje se mogu izricati u prekršajnom postupku s tim da svaka zaštitna mjera koja nije predmet direktnog izvršenja od strane organa vlasti, mora biti uslovljena dobrovoljnim pristankom na takvu zaštitnu mjeru od strane okrivljenog.

Tako Zakon o zaštiti od nasilja u porodici predviđa niz posebnih zaštitnih mjera koje se izriču fizičkim licima počiniocima prekršaja iz oblasti nasilja u porodici (nasilnicima) i to su: Udaljenje iz stana, kuće ili nekog drugog stambenog prostora, Zabrane približavanja žrtvi nasilja, Zabrane uznemiravanja ili uhođenja žrtve nasilja, Obaveza psihosocijalnog tretmana, Obavezno liječenje od zavisnosti i **Društveno korisni rad u korist lokalne zajednice.**

Iz svega izloženog o zaštitnim mjerama može se zaključiti da se zaštitne mjere u prekršajnom postupku uglavnom iziču uz novčanu kaznu, ali da se iste takođe mogu izricati i samostalno bez iziricanja novčane kazne (npr. po odredbama Zakona o zaštiti od nasilja u porodici). Bilo da se izriču uz novčanu kaznu ili samostalno Zaštitne mjere u prekršajnom postupku su posebna vrsta sankcije i propisane su mnoštvom

Zakona koji propisuju prekršaje. Zaštitne mjere po odredbama Zakona o prekršajima Republike Srpske pored sudova mogu izricati i ovlašteni organi u prekršajnim nalogima uz određena ograničenja a koja se tiču broja i trajanja zaštitnih mjera. Rokovi za izvršenje izrečenih zaštitnih mjera su određeni kao relativni u roku od godinu dana od dana pravosnažnosti Rješenja kojim je zaštitna mjera izrečena, odnosno konačnosti prekršajnog naloga ovlaštenog organa, te apsolutna zastarjelost izvršenja zaštitnih mjera po proteku dvije godine od dana početka izvršenja.

Bijeljina, dana 03.05.2011.godine